

Bruselj, 13. december 2022
(OR. en)

15899/22

**Medinstitucionalna zadeva:
2022/0401 (APP)**

**SOC 683
ANTIDISCRIM 119
GENDER 198
JAI 1661
FREMP 263**

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	8. december 2022
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 689 final
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE SVETA o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o črtanju člena 13 Direktive 2000/43/ES in člena 12 Direktive 2004/113/ES

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 689 final.

Priloga: COM(2022) 689 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.12.2022
COM(2022) 689 final

2022/0401 (APP)

Predlog

DIREKTIVA SVETA

o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o črtanju člena 13 Direktive 2000/43/ES in člena 12 Direktive 2004/113/ES

{SWD(2022) 386 final} - {SWD(2022) 387 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Organi za enakost imajo ključno vlogo v strukturi EU za preprečevanje diskriminacije. So javne organizacije, ki pomagajo žrtvam diskriminacije, spremljajo vprašanja diskriminacije in poročajo o njih ter prispevajo k ozaveščanju o pravicah ljudi in pomenu enakosti. Zakonodaja EU od organov za enakost zaenkrat zahteva, da se na določenih področjih borijo proti diskriminaciji zaradi rase in narodnosti ter spola. Nacionalna zakonodaja pogosto določa širše pristojnosti.

Cilj tega predloga je določiti zavezujoče standarde za organe za enakost na področju:

(a) enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost,

(b) enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost ter

(c) enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi.

Komisija je sprejela ločen predlog¹ za vzpostavitev zavezujočih standardov za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu, vključno s samozaposlovanjem (v nadaljnjem besedilu: vzporedni predlog). Cilj tega, pa tudi vzporednega predloga je vzpostaviti okrepljen okvir za organe za enakost v Evropski uniji za spodbujanje enakega obravnavanja in enakih možnosti ter boj proti diskriminaciji na vseh podlagah in na področjih iz v nadaljevanju navedenih direktiv o enakosti.

Organi za enakost so bili prvič ustanovljeni z direktivo o rasni enakosti (2000/43/ES)². Zadolženi so bili za spodbujanje enakega obravnavanja z naslednjimi nalogami:

- zagotavljanjem neodvisne pomoči žrtvam diskriminacije pri njihovih pritožbah zaradi diskriminacije,
- izvajanjem neodvisnih raziskav o diskriminaciji,
- objavljanjem neodvisnih poročil in podajanjem priporočil glede vprašanj, povezanih z diskriminacijo.

Organom za enakost so bile enake naloge na ustreznih področjih zaupane še s tremi poznejšimi direktivami o enakosti, in sicer direktivo o enakosti spolov pri dostopu do blaga in storitev (2004/113/ES)³, direktivo o enakosti spolov pri zaposlovanju (2006/54/ES)⁴ in

¹ COM(2022) 688.

² Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).

³ Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37).

⁴ Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L 204, 26.7.2006, str. 23).

direktivo o enakosti spolov pri samozaposlitvi (2010/41/EU)⁵. V dveh zadnjenavedenih je bila opredeljena dodatna naloga izmenjave informacij z ustreznimi evropskimi organi.

V dveh drugih direktivah o enakosti, in sicer direktivi o enakosti pri zaposlovanju (2000/78/ES)⁶ in direktivi o enakosti spolov na področju socialne varnosti (79/7/EGS)⁷, ni določb o organih za enakost. V praksi pa so se številne države članice odločile, da z nacionalno zakonodajo v naloge organov za enakost vključijo vse podlage in področja diskriminacije, ki jih zajemata ti direktivi, včasih pa še več⁸. Velika večina držav članic je zdaj ustanovila „večpodročne“ organe za enakost, ki se ukvarjajo z različnimi podlagami in področji diskriminacije, ki pogosto presegajo tiste, ki jih ščiti pravo EU. Ni pa pri vseh državah članicah tako; ponekod⁹ namreč organi za enakost še ne pokrivajo podlag in področij iz direktiv 2000/78/ES in 79/7/EGS.

Obstoječe direktive EU o enakosti nimajo določb o dejanski strukturi in delovanju organov za enakost, temveč zahtevajo le, da imajo ti določene minimalne pristojnosti in da pri opravljanju svojih nalog delujejo neodvisno. Zaradi širokega polja proste presoje, ki ga imajo države članice pri izvajanju teh določb, obstajajo velike razlike med organi za enakost po državah članicah, zlasti kar zadeva njihove pooblastila, pristojnosti, vodstvo, neodvisnost, vire, dostopnost in učinkovitost. To vpliva na izpolnjevanje njihovih ciljev na podlagi prava EU. Čeprav so razlike med njimi deloma posledica različnih pravnih tradicij in pravnih sistemov držav članic, pa stanje odraža tudi različne ravni ambicij in dosežkov držav članic pri uresničevanju ciljev direktiv.

Da bi organi za enakost lahko v celoti izkoristili svoj potencial, učinkovito prispevali k izvrševanju vseh direktiv o enakosti in pomagali žrtvam diskriminacije pri dostopu do pravnega varstva, je Komisija leta 2018 sprejela priporočilo o standardih za organe za enakost¹⁰. Namen priporočila je bil zlasti obravnavati izzive, ki so posledica širokih in nepopolnih določb o organih za enakost v direktivah EU.

Komisija je leta 2021 objavila poročilo o uporabi direktive o rasni enakosti in direktive o enakosti pri zaposlovanju. V poročilu je bilo proučeno izvajanje priporočila Komisije iz leta 2018, priložen pa je bil tudi podrobnejši delovni dokument služb Komisije o organih za enakost¹¹. V poročilu je poudarjeno, da so se organi za enakost izkazali za potrebne in dragocene institucije v procesu sprememb na ravni posameznikov, institucij in družbe na splošno.

Vendar je večina vprašanj, ki naj bi jih priporočilo razrešilo, ostala nerešena, kar je nekatere organe za enakost oviralo pri učinkovitem opravljanju njihove vloge. Zaščita pred diskriminacijo, izvrševanje direktiv, pa tudi spodbujanje enakosti ter ozaveščanje širše

⁵ Direktiva 2010/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost, in o razveljavitvi Direktive Sveta 86/613/EGS (UL L 180, 15.7.2010, str. 1).

⁶ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16).

⁷ Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL L 6, 10.1.1979, str. 24).

⁸ Zakonodaja nekaterih držav članic zagotavlja širšo zaščito v smislu podlag in področij, saj zajema državljanstvo, ekonomski status, spolni izraz ali celo neizčrpen seznam podlag.

⁹ Glej SWD(2021) 63, oddelek 2.1.1, [commission staff working document - equality bodies and the implementation of the commission recommendation on standards for equality bodies en.pdf \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost (UL L 167, 4.7.2018, str. 28).

¹¹ SWD(2021) 63 z dne 19. marca 2021.

javnosti in nacionalnih institucij so po EU še vedno ostali različni. Iz tega je bilo razvidno, da priporočilo ne zadostuje. Komisija se je zato zavezala, da bo do leta 2022 ocenila možnost, da predloži zakonodajni predlog za okrepitev vloge nacionalnih organov za enakost.

Retrospektivna analiza iz analitičnega dokumenta, ki je priložen temu predlogu, je to oceno potrdila¹². Ugotovljeno je bilo, da cilj zagotavljanja izvajanja in izvrševanja prava EU na področju boja proti neenakemu obravnavanju in diskriminaciji ter učinkovitejšega preprečevanja obeh ni bil v celoti dosežen. Diskriminacije je še vedno veliko, ozaveščenost žrtev o njihovih pravicah pa še vedno nizka. Nezadostno poročanje je še vedno velik problem, omejena pa ostajata tudi ozaveščenost javnosti o diskriminaciji in poznavanje diskriminacije. Številni organi za enakost še vedno nimajo ustreznih pristojnosti in virov za učinkovito pomoč žrtvam.

Evropski parlament in Svet sta izrazila podporo sprejetju novih pravil za okrepitev organov za enakost. Evropski parlament je leta 2021 pozval¹³ Komisijo, naj predloži zakonodajni predlog o standardih za organe za enakost ter jim dodeli močnejša pooblastila in ustrezne vire za zaščito enakega obravnavanja invalidov ter zagotovi razširjanje dostopnih informacij za vse. Svet¹⁴ je leta 2022 pozval države članice, naj podprejo trdne organe za enakost in sprejmejo zakonodajni okvir, ki jim bo omogočal neodvisno opravljanje njihove vloge, ter naj jim zagotovijo ustrezna sredstva za učinkovito izvajanje njihovih nalog. Poleg tega je Evropski ekonomsko-socialni odbor poudaril potrebo po večji podpori nacionalnim organom za enakost in človekove pravice, zlasti kar zadeva izboljšanje njihove neodvisnosti ter povečanje števila zaposlenih in finančnih virov; izrazil pa je tudi podporo pobudi Komisije o učinkovitosti nacionalnih organov za enakost ter razvoju njihovega potenciala, mnogoterih vlog in zmogljivosti¹⁵.

Zato Komisija v skladu z napovedjo iz svojega delovnega programa za leto 2022¹⁶ predlaga zavezujoča pravila za okrepitev vloge in neodvisnosti organov za enakost. To je del prizadevanj Komisije za Unijo enakosti za vse, kot je določeno v političnih usmeritvah Komisije za obdobje 2019–2024.

Cilj te direktive je določiti standarde za organe za enakost, v katerih bodo opredeljeni njihovi pooblastila, naloge, neodvisnost, struktura, pristojnosti, dostopnost in viri, da se jim zagotovi, da lahko skupaj z drugimi akterji:

- (a) učinkovito prispevajo k izvrševanju direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES;
- (b) učinkovito pomagajo žrtvam diskriminacije pri dostopu do pravnega varstva;
- (c) spodbujajo enako obravnavanje in preprečujejo diskriminacijo.

¹² SWD(2022) 386.

¹³ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2021 o izvajanju Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu glede na Konvencijo OZN o pravicah invalidov (2020/2086(INI)).

¹⁴ Sklepi Sveta o boju proti rasizmu in antisemitizmu, 6406/1/22 REV 1.

¹⁵ Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora na lastno pobudo Izboljšanje enakosti v EU, SOC/724-EESC-2022, sprejeto 26. oktobra 2022.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2022_en

Ta predlog nadgrajuje vsebino obstoječih določb o organih za enakost iz direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES ter jih nadomešča z okrepljenim in podrobnejšim sklopom pravil. Nova pravila vključujejo vse minimalne obveznosti, določene v obeh direktivah.

Ta predlog krepi varstvo na področju enakega obravnavanja in nediskriminacije z razširitvijo pooblastil organov za enakost na podlage in področja direktiv 79/7/EGS in 2000/78/ES.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Ta predlog je del več strategij in akcijskih načrtov, sprejetih za vzpostavitev Unije enakosti: strategije o enakosti spolov¹⁷, akcijskega načrta za boj proti rasizmu¹⁸, strateškega okvira za enakost, vključevanje in udeležbo Romov¹⁹, strategije za enakost LGBTIQ oseb²⁰ ter strategije o pravicah invalidov²¹. Omenjen je bil tudi v strategiji za boj proti antisemitizmu in negovanje judovskega življenja²².

Strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov ter Priporočilo Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov²³ predvidevata vključenost organov za enakost v strukture, vzpostavljene za nadzor izvajanja, spremljanja in pregledovanja nacionalnih strateških okvirov za Rome.

Organi za enakost, imenovani na podlagi Direktive 2006/54/ES, so pristojni tudi za zadeve iz Direktive (EU) 2019/1158²⁴ o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev. Z nadomestitvijo ustreznih določb Direktive 2006/54/ES se bo vzporedni predlog za organe za enakost uporabljal tudi, ko bodo obravnavali diskriminacijo, ki jo zajema Direktiva (EU) 2019/1158.

Tudi predlagana direktiva o enakem obravnavanju²⁵ vsebuje člen o organih za enakost. Zakonodajalec bi moral pred njenim sprejetjem razmisliti o navzkrižnem sklicevanju na ta predlog²⁶ v zadevnem členu.

EU in vse države članice so pogodbenice Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki določa obveznost, da se prepove diskriminacija na podlagi invalidnosti in da se invalidom zagotovi enako in učinkovito pravno varstvo pred diskriminacijo na vseh podlagah.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Drugi instrumenti EU določajo posebno vlogo organov za enakost.

¹⁷ COM(2020) 152 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sl.

¹⁸ COM(2020) 565 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_en.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_en.

²⁰ COM(2020) 698 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_en.

²¹ COM(2021) 101 <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=sl>.

²² COM(2021) 615 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_21_4990.

²³ Priporočilo Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov (2021/C 93/01) (UL C 93, 19.3.2021, str. 1).

²⁴ Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (UL L 188, 12.7.2019, str. 79).

²⁵ Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, COM(2008) 426 final z dne 2. julija 2008.

²⁶ Oziroma na to direktivo, če bi bila do takrat že sprejeta.

Direktiva o prostem gibanju²⁷ obravnava diskriminacijo na podlagi državljanstva in neupravičeno omejevanje ali oviranje pravice do prostega gibanja delavcev Unije in njihovih družinskih članov. Določa „[organe, zadolžene] za spodbujanje, analizo, spremljanje in podpiranje enakega obravnavanja delavcev Unije in njihovih družinskih članov brez diskriminacije na podlagi državljanstva ali neupravičenega omejevanja ali oviranja njihove pravice do prostega gibanja“ ter pojasnjuje, da „[ti] organi lahko delujejo v okviru obstoječih organov na nacionalni ravni, ki imajo podobne cilje“. Večina držav članic se je odločila, da za te primere diskriminacije zadolži organ za enakost. Čeprav ta predlog ne zajema zadevnih podlag in področij, lahko horizontalni ukrepi za izboljšanje delovanja, dostopnosti in neodvisnosti organov za enakost pozitivno vplivajo tudi na izvajanje njihovih pristojnosti na podlagi direktive o prostem gibanju.

Uredba o skupnih določbah za sklade z deljenim upravljanjem²⁸ od držav članic zahteva, da v pripravo, izvajanje in vrednotenje takih programov vključijo organe za enakost, vključno prek sodelovanja v odborih za spremljanje.

Strategija za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU²⁹ (v nadaljnjem besedilu: Listina) predvideva vključevanje organov za enakost v usposabljanje o Listini ter sodelovanje in usklajevanje z drugimi ustreznimi akterji pri dejavnostih, povezanih z Listino.

Potencialno vlogo organov za enakost, vzpostavljenih na podlagi direktiv 2004/113/ES, 2006/54/ES in 2010/41/EU, predvideva tudi predlog direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini³⁰. Državam članicam omogoča prožnost, da v izvajanje nalog, opredeljenih v predlagani direktivi, vključijo organ za enakost ali drug organ, ki zagotavlja neodvisno pomoč in svetovanje žrtvam nasilja nad ženskami in nasilja v družini; objavlja neodvisna poročila in daje priporočila na tem področju ter si izmenjuje informacije z ustreznimi evropskimi organi.

S tem, da krepí pomoč diskriminiranim posameznikom in skupinam pri dostopu do pravnega varstva kjer koli v Evropski uniji, se ta predlog vzajemno dopolnjuje z že sprejeto zakonodajo EU na področju pravic žrtev³¹ in pravnega varstva (v zvezi s pravno pomočjo³², mehanizmi

²⁷ Glej člen 4 Direktive 2014/54/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o ukrepih za lažje uresničevanje pravic, podeljenih delavcem v okviru prostega gibanja delavcev (UL L 128, 30.4.2014, str. 8). Ta direktiva ne zajema podlag za diskriminacijo iz člena 19 PDEU. Temelji na členu 46 PDEU o prostem gibanju delavcev.

²⁸ Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

²⁹ Sporočilo Komisije: Strategija za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU (COM(2020) 711).

³⁰ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (COM(2022) 105 z dne 8. marca 2022).

³¹ Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L 315, 14.11.2012, str. 57).

³² Direktiva Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih (UL L 26, 31.1.2003, str. 41).

alternativnega reševanja sporov³³ in kolektivnim pravnim varstvom³⁴) ter na področju boja proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti³⁵.

Prav tako so v zdravi demokraciji organi za enakost – ob varuhih človekovih pravic in nacionalnih institucijah za človekove pravice – bistveni dejavniki v sistemu zavor in ravnovesij. Poskusi omejevanja njihovega delovnega področja lahko ogrozijo pravno državo. V poročilu o stanju pravne države za leto 2022 je poudarjeno, da ti organi potrebujejo strukturna jamstva za neodvisnost in zadostna sredstva za učinkovito delovanje ter da se več takih organov v državah članicah še naprej sooča z izzivi³⁶.

Ta predlog bo s tem, da krepi učinkovitost, neodvisnost in vire organov za enakost, prispeval tudi k izboljšanju njihovega prispevka na vseh področjih, na katerih imajo pomembno vlogo.

Ta predlog je tudi v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic³⁷, zlasti z drugim in tretjim načelom, ki sta enakost spolov in enake možnosti.

Glede na to, da Unija v svoji zunanji politiki spodbuja enakost, daje s tem predlogom zgled, kako spodbujati organe za enakost in krepiti njihovo neodvisnost. Hkrati bo krepitev organov za enakost koristila tudi državljanom tretjih držav, ki so žrtve diskriminacije v EU na podlagah in področjih, ki jih zajemajo direktive o enakosti.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Cilj vzporednih predlogov te pobude je okrepiti vlogo in neodvisnost organov za enakost na podlagi vseh direktiv, ki so že bile sprejete na področju enakega obravnavanja, in sicer direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES, 2004/113/ES, 2006/54/ES in 2010/41/EU. Ker so bile te direktive sprejete na dveh različnih pravnih podlagah po dveh različnih postopkih sprejetja, ta pobuda sestoji iz dveh predlogov, ki sta v osnovi enaka, a imata različni pravni podlagi.

Ta predlog temelji na členu 19(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ki zagotavlja pravno podlago za sekundarno zakonodajo, kot so direktive, za ukrepanje proti diskriminaciji zaradi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Natančneje, člen 19(1) PDEU določa, da „[lahko Svet brez poseganja v druge določbe Pogodb in v mejah pristojnosti Unije po Pogodbah] po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti“.

³³ Direktiva 2008/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o nekaterih vidikih mediacije v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 136, 24.5.2008, str. 3).

³⁴ Priporočilo Komisije z dne 11. junija 2013 o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb v državah članicah v zvezi s kršitvami pravic iz prava Unije (UL L 201, 26.7.2013, str. 60) ter Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L 409, 4.12.2020, str. 1).

³⁵ Priporočilo Komisije (EU) 2022/758 z dne 27. aprila 2022 o zaščiti novinarjev in zagovornikov človekovih pravic, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi in zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti).

³⁶ [Poročilo o stanju pravne države za leto 2022](#), Evropska komisija (europa.eu).

³⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_sl.pdf

Direktive 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES so bile soglasno sprejete na podlagi člena 13 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ki je postal člen 19(1) PDEU.

Direktiva 79/7/EGS je bila soglasno sprejeta na podlagi člena 235 Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, tako imenovane „klavzule o fleksibilnosti“³⁸, saj Pogodba ni zagotavljala posebne pravne podlage za ta zakonodajni ukrep. Tako pravno podlago zdaj zagotavlja člen 19 PDEU.

Vzporedni predlog temelji na členu 157(3) PDEU, ki določa, da „Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta ukrepe za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk glede zaposlovanja in poklica, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti,“ in ki je pravna podlaga za direktivi 2006/54/ES in 2010/41/EU.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Enakost in nediskriminacija sta temeljni vrednoti EU, zapisani v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in zaščiteni s členoma 21 in 23 Listine. Treba bi ju bilo ustrezno zaščititi po vsej EU.

Ta pobuda ne uvaja zakonodaje na novem področju. Spreminja že obstoječo zakonodajo, da bi povečala njeno učinkovitost. Skupno soglasje, da je na tem področju potrebno ukrepanje na ravni EU in da je to v skladu z načelom subsidiarnosti, že obstaja.

Kot je pojasnjeno zgoraj, obstoječi zakonodajni ukrepi ne zadostujejo za reševanje izzivov, s katerimi se organi za enakost soočajo pri zagotavljanju izvajanja in izvrševanja prava EU na področju boja proti neenakemu obravnavanju in diskriminaciji ter učinkovitejšega preprečevanja. Posledica je nezadostna in neenaka raven zaščite pred diskriminacijo po EU.

Analiza stanja pred sprejetjem določb o organih za enakost je jasno pokazala dodano vrednost ukrepanja EU³⁹. Preden so bile z direktivami EU o enakosti uvedene določbe EU o organih za enakost, je le nekaj držav članic imelo organe za enakost.

Hkrati je iz delovnega dokumenta služb Komisije iz leta 2021 o organih za enakost in analitičnega dokumenta, priloženega temu predlogu, jasno razvidno, da je imelo priporočilo o standardih za organe za enakost iz leta 2018 omejen učinek. Manj kot polovica držav članic je poročala, da je na podlagi priporočila ukrepala, in le štiri države članice⁴⁰ so poročale, da pripravljajo zakonodajne reforme.

To kaže, da bo le zavezujoča pobuda EU zagotovila zadosten napredek v vseh državah članicah in obravnavala znatne razlike v ravni zaščite pred diskriminacijo po vsej EU.

Ta predlog določa minimalne standarde, ki upoštevajo raznolikost pravnih tradicij v državah članicah in v celoti spoštujejo njihovo institucionalno avtonomijo. Državam članicam omogoča, da določijo višje standarde.

³⁸ Člen 235 je Svetu omogočal, da (soglasno) sprejme direktive, kadar se je izkazalo, da je ukrep Skupnosti potreben za doseganje enega od ciljev Skupnosti, Pogodba pa ni predvidevala za to potrebnih posebnih pooblastil.

³⁹ Ukrepanje EU ali okvir EU iz tega predloga zajema določbe o organih za enakost iz direktiv o enakosti in priporočila iz leta 2018 o standardih za organe za enakost.

⁴⁰ PT, ES, MT, LT. Španija je medtem sprejela nov zakon (*Ley 15/2022* z dne 12. julija 2022).

Krepitev organov za enakost bo prispevala tudi h krepitvi ekonomske in socialne kohezije, saj bo ljudem v vseh državah članicah zagotovila skupno minimalno raven zaščite pred diskriminacijo in primerljive pravice do pravnih sredstev, pri čemer se bo upoštevala raznolikost sistemov držav članic.

Skupni minimalni standardi na tem področju so pomembni tudi za delovanje enotnega trga. Pri prostem gibanju oseb je bistveno po vsej EU na enoten način zagotavljati temeljno pravico do nediskriminacije ter v vseh državah članicah zagotoviti dostop do zaščite pred diskriminacijo in do pravnih sredstev.

- **Sorazmernost**

Člen 5(4) PEU določa, da „[v] skladu z načelom sorazmernosti ukrepi Unije vsebinsko in formalno ne presegajo tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Pogodb.“

Sedanje določbe o organih za enakost in priporočilo iz leta 2018 niso v celoti dosegli cilja glede izvajanja in izvrševanja prava EU na področju boja proti neenakemu obravnavanju in diskriminaciji ter učinkovitejšega preprečevanja. To je posledica širokega manevrskega prostora, ki ga imajo države članice pri uporabi določb o organih za enakost iz direktiv, odsotnosti takih določb v direktivah 79/7/EGS in 2000/78/ES ter nezavezujoče narave priporočila.

Mehki ukrepi niso bili dovolj učinkoviti, da bi zaščitili temeljno pravico ljudi do nediskriminacije. Predlagana pobuda določa minimalne standarde, ki naj bi jih države članice izvajale. Pričakuje se, da bodo ti minimalni standardi znatno izboljšali raven zaščite pred diskriminacijo, kar bo imelo znaten pozitiven vpliv na položaj (potencialnih) žrtev diskriminacije.

Predlog pri določanju minimalnih standardov v celoti spoštuje pristojnosti in postopkovno avtonomijo držav članic⁴¹ ter jim pušča prosto presojo pri odločanju o tem, kako izvajati predlagane ukrepe in določiti ugodnejše standarde za delovanje organov za enakost.

- **Izbira instrumenta**

Pravni instrument v obliki direktive omogoča krepitev organov za enakost in zagotavljanje skupnih minimalnih standardov, državam članicam pa prepušča prosto presojo o načinu izvajanja novih zahtev glede na njihov nacionalni okvir. Ta pristop je v skladu s prvotno obliko ukrepanja EU na tem področju, hkrati pa obravnava obstoječe izzive.

Predlog predvideva črtanje obstoječih določb o organih za enakost v direktivah 2000/43/ES in 2004/113/ES. Nova direktiva bo namenjena organom za enakost in bo združila vse ustrezne določbe za njihovo učinkovito delovanje v zvezi s podlagami in področji, zajetimi v direktivah 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Črtanje sedanjih določb pomeni tudi, da je sedanji seznam nalog organov za enakost mogoče pojasniti in dopolniti, na primer tako, da se izrecno doda zagotavljanje preventivnih in promocijskih dejavnosti, ki v obstoječih določbah niso bile dovolj jasne.

⁴¹ Številne ukrepe je treba izvajati v skladu z nacionalno zakonodajo, nekateri pa se ne predlagajo, da bi se spoštovala postopkovna avtonomija držav članic, na primer zahteva, da lahko organi za enakost sprejemajo zavezujoče odločitve.

3. ZBIRANJE STROKOVNEGA ZNANJA, ANALIZA IN POSVETOVANJA Z DELEŽNIKI

• Zbiranje strokovnega znanja in analiza

Komisija je oddala naročilo za študijo v podporo pripravi retrospektivnega in prospektivnega analitičnega dokumenta z namenom priprave zakonodajnega predloga o zavezujočih standardih za organe za enakost. Analitični dokument je priložen temu predlogu in vzporednemu predlogu, zajema pa enako obravnavanje in enake možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu, vključno s samozaposlitvijo. Vključuje retrospektivno analizo obstoječih določb EU o organih za enakost in prospektivno analizo morebitnega nadaljnjega ukrepanja EU.

Temeljita ocena obstoječih direktiv in ocena učinka predlogov nista bili izvedeni iz naslednjih razlogov:

(1) Sorazmernost – omejen obseg ukrepanja EU

Predloga sta osredotočena izključno na organe za enakost, ki so zajeti v enem členu štirih direktiv o enakosti (niso pa zajeti v preostalih dveh direktivah o enakosti). Navedeni člen je v štirih direktivah skoraj enak. Predloga ne spreminjata drugih določb direktiv. Predloga temeljita tudi na obstoječem priporočilu Komisije iz leta 2018 o standardih za organe za enakost, katerega učinek je bil ocenjen leta 2021. Zato je Komisija menila, da temeljita ocena zadevnih direktiv v njihovi celoti ni bila niti sorazmerna niti potrebna.

(2) Odsotnost možnosti za poenostavitve

Retrospektivna analiza kaže, da so obstoječe določbe o organih za enakost v direktivah o enakosti preozke in nejasne. V njih ni možnosti za poenostavitve. Povratne informacije o izvajanju priporočila iz leta 2018 niso izkazovale potrebe po poenostavitvi ali upravnih bremen.

(3) Težave pri oceni učinkov

Na področju enakosti in nediskriminacije je gospodarske, socialne in okoljske učinke težko količinsko in denarno opredeliti, razpoložljivost podatkov pa je omejena. Ker ni celovitih podatkov o enakosti, je socialni učinek dejavnosti organov za enakost, kot so pomoč žrtvam diskriminacije in preprečevanje diskriminacije ali spodbujanje enakega obravnavanja na splošno, nemogoče izmeriti. To je izziv, ki ga bo ta predlog pomagal obravnavati tako, da bo od organov za enakost zahteval, da zbirajo podatke o svojih dejavnostih in izvajajo raziskave, ter da jim bo omogočil, da prevzamejo usklajevanje zbiranja podatkov o enakosti pri drugih javnih ali zasebnih subjektih.

Retrospektivna analiza obstoječe zakonodaje

Retrospektivna analiza obravnava uspešnost, učinkovitost, skladnost, dodano vrednost EU in ustreznost določb EU o organih za enakost v direktivah o enakosti in priporočilu iz leta 2018⁴².

Kar zadeva napredek v boju proti diskriminaciji in njenem preprečevanju, je bila učinkovitost obstoječega okvira EU za organe za enakost ocenjena kot omejena. Določen napredek je bil dosežen, zlasti v državah članicah, ki pred ukrepanjem EU niso imele organov za enakost.

⁴² V nadaljnjem besedilu: okvir EU ali ukrepanje EU.

Vendar želeni učinki⁴³ niso bili v celoti doseženi. Analiza kaže, da je diskriminacije še vedno veliko, ozaveščenost žrtev o njihovih pravicah pa je še vedno nizka. Ne zadostno prijavljanje je še vedno velika težava, ozaveščenost javnosti o diskriminaciji in poznavanje diskriminacije pa sta še naprej omejena. Številni organi za enakost še vedno nimajo ustreznih pristojnosti in virov za učinkovito pomoč žrtvam.

Učinkovitost obstoječega okvira EU za organe za enakost je bila ocenjena kot omejena, kar zadeva zmožnost organov za enakost za boj proti diskriminaciji in njeno preprečevanje, ter kot nejasna glede stroškov in koristi, predvsem zaradi omejene razpoložljivosti podatkov. Retrospektivna analiza je pokazala, da je obstoječi okvir EU, ki ga zagotavljajo direktive, preveč splošen, njegovo področje uporabe preozko, okvir pa ne obravnava vzpostavitve, učinkovitosti ali virov organov za enakost. Te razmere naj bi odpravilo podrobnejše priporočilo iz leta 2018, vendar se to zaradi njegove nezavezujoče narave ni zgodilo. Retrospektivna analiza kaže, da so viri organov za enakost v tem okviru velik problem; med državami članicami so na tem področju velike razlike, večina organov za enakost pa nima zadostnih virov, da bi učinkovito izpolnjevala vse svoje naloge.

Skladnost obstoječega okvira EU je bila na splošno ocenjena kot pozitivna na vseh ravneh. Analiza je pokazala, da je skladnost s Pogodbama in Listino visoka, saj je cilj okvira EU okrepiti enakost in nediskriminacijo, ki sta temeljni vrednoti EU. Enakost je tudi temeljna pravica, ki jo varuje Listina. Medtem ko so mednarodni instrumenti, na primer načela Združenih narodov v zvezi s statusom nacionalnih institucij za človekove pravice (t. i. Pariška načela)⁴⁴ in Priporočilo št. 2 Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) Sveta Evrope⁴⁵, zaradi svoje različne pravne narave podrobnejši, so ti različni instrumenti vsebinsko skladni.

Dodana vrednost EU je bila ocenjena kot pozitivna. Analiza je pokazala, da je ob sprejetju Direktive 2000/43 le približno polovica tedanjih držav članic EU-15 imela organ za enakost z omejenim pooblastilom, samo ena država članica preostalih držav EU-12 pa je imela organ za enakost pred procesom pristopa. Deležniki, s katerimi so bila opravljena posvetovanja v času študije, so potrdili, da organi za enakost ne bi bili ustanovljeni v vseh državah članicah, če EU ne bi ukrepala. Dejstvo, da je stopnja diskriminacije⁴⁶ v vseh državah članicah še vedno visoka, kaže, da je ukrepanje na ravni EU še vedno potrebno. Vendar bi bilo treba to ukrepanje opredeliti natančneje in jasneje kot v obstoječem pravnem okviru, da se zagotovi večja pravna jasnost glede ukrepov, ki jih morajo uvesti države članice.

Ustreznost prvotnih ciljev okvira EU glede na prvotne in sedanje potrebe je bila ocenjena kot pozitivna. Vendar je bil prvotni pravni okvir za organe za enakost ovrednoten kot preozek in nejasen. S tem stališčem se na splošno strinjajo vsi deležniki, zlasti organi za enakost, organizacije civilne družbe in države članice. Analiza je pokazala veliko podporo nadaljnjemu ukrepanju za reševanje zgoraj opredeljenih vprašanj⁴⁷ in zagotavljanju, da imajo organi za enakost na voljo vire za reševanje novih izzivov na področju nediskriminacije, na primer vire,

⁴³ Pričakovani ključni učinki so bili (i) učinkovito izvajanje in izvrševanje zakonodaje EU o enakem obravnavanju in nediskriminaciji, (ii) zmanjšanje stopnje diskriminacije in neenake obravnave ter (iii) učinkovitejše preprečevanje in večja ozaveščenost.

⁴⁴ <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/principles-relating-to-the-status-of-national-institutions-paris-principles/>

⁴⁵ <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.2#:~:text=ECRI%20General%20Policy%20Recommendation%20N%C2%B02%20revised%20on%20Equality.and%20combating%20discrimination%20and%20intolerance>

⁴⁶ Za podrobne podatke iz Eurobarometra iz leta 2019 glej poglavje 3 Priloge 5 k analitičnemu dokumentu.

⁴⁷ Velika večina sodelujočih v odprtem javnem posvetovanju (97,2 %) meni, da je pomembno vzpostaviti močne in učinkovite organe za enakost; glej [Organi za enakost – zavezujoči standardi \(europa.eu\)](#).

povezane z uporabo avtomatiziranih sistemov, saj sta se pogostost in resnost teh novih izzivov s tehnološkim razvojem še povečali.

Glede navedenega je bilo opredeljenih več pridobljenih izkušenj, ki so opisane v nadaljevanju. Zaradi nejasnosti obstoječih določb o organih za enakost se ti v državah članicah soočajo z različnimi težavami, kot je pojasnjeno v nadaljevanju. Čeprav naj bi se te težave odpravile s priporočilom iz leta 2018, je imelo priporočilo zaradi svoje nezavezujoče narave le omejen učinek, zato se za učinkovitejšo obravnavo teh težav predlaga zavezujoči pravni instrument.

Viri in neodvisnost

Analiza je pokazala, da je pomanjkanje virov stalna težava, ki znatno ovira delovanje organov za enakost. Prav tako organe za enakost pri učinkovitem izvajanju njihovih nalog in ciljev ovira pomanjkanje neodvisnosti.

Pomoč žrtvam

Države članice se zelo razlikujejo glede pomoči, ki so je žrtve deležne, in pristojnosti, ki so v ta namen podeljene organom za enakost. Za zagotovitev minimalne ravni varstva temeljne pravice do nediskriminacije bi bilo koristno, če bi se na tem področju določila podrobnejša skupna pravila. V tem smislu je posebej zanimiva procesna sposobnost. Da bi lahko pomagali vsem žrtvam diskriminacije, je pomembno zagotoviti tudi, da so organi za enakost brez ovir dostopni vsem žrtvam diskriminacije.

Direktiva o enakosti pri zaposlovanju in direktiva o enakosti spolov na področju socialne varnosti nimata določb o organih za enakost. Vendar retrospektivna analiza kaže, da je v državah članicah še vedno veliko diskriminacije na podlagi in na področjih, ki jih zajemata navedeni direktivi.

Poznavanje diskriminacije

Retrospektivna analiza kaže velike razlike v tem, kako redno organi za enakost izvajajo neodvisne raziskave in ankete ter objavljajo poročila. Enako velja za zbiranje primarnih in sekundarnih podatkov o enakosti. Ker sta ozaveščenost o diskriminaciji in njeno poznavanje še vedno nezadostna, so na tem področju potrebna jasnejša pravila.

Sodelovanje

Države članice se razlikujejo po tem, koliko organi za enakost sodelujejo ter si izmenjujejo informacije med seboj ter z ustreznimi nacionalnimi, evropskimi in mednarodnimi organi ali telesi. Vendar pa bi bile take izmenjave koristne za izmenjavo znanja in ustvarjanje sinergij.

Prospektivna analiza morebitnih novih ukrepov EU

Kar zadeva možnosti politike za morebitne nove ukrepe EU, so bile nezakonodajne možnosti že preizkušene, vendar niso prinesle vseh pričakovanih rezultatov. Nezakonodajni ukrepi so vključevali:

- (a) vzpostavitev dejavne mreže organov za enakost, ki jo financira Komisija (Equinet),
- (b) nezavezujoče priporočilo Komisije iz leta 2018,
- (c) izmenjavo dobrih praks in
- (d) neposredno financiranje prek programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote.

Čeprav so imeli vsi ti ukrepi pozitivne učinke in se bodo uporabljali še naprej, je bilo priporočilo zaradi svoje nezavezujoče narave le delno izvedeno.

Zato je edina preučena možnost politike, s katero bi se preseglo sedanje stanje, sprejetje nove zakonodaje. Za vsak ukrep politike je bila izvedena analiza vrste ukrepov, ki bi jih bilo treba vključiti v novo zakonodajo, kot je podrobneje pojasnjeno v nadaljevanju.

Cilje ukrepanja EU je mogoče razvrstiti v tri glavne cilje za organe za enakost:

- pomoč pri izvrševanju šestih direktiv o enakosti,
- učinkovita pomoč žrtvam diskriminacije pri dostopu do pravnega varstva;
- spodbujanje enakega obravnavanja in preprečevanje diskriminacije.

V analizi je bilo opredeljenih 21 ciljev za reševanje zgoraj pojasnenih težav. Za doseg te splošnih ciljev so bili kot ključni opredeljeni trije operativni cilji, in sicer zagotavljanje, da:

- organi za enakost niso pod zunanjim vplivom, tako da lahko neodvisno opravljajo vse svoje naloge,
- imajo organi za enakost potrebne vire za opravljanje vseh svojih nalog in
- če je organ za enakost del organa z več pooblastili, notranja struktura (t. i. požarni zid) zagotavlja zadostno neodvisnost, osredotočenost in vire za pooblastilo na področju enakosti.

Za nadaljnjo analizo je bilo izbranih 48 ukrepov, ki spadajo v 11 tematskih sklopov⁴⁸ in bi jih bilo mogoče vključiti v zakonodajo za doseganje navedenih ciljev.

V analitičnem dokumentu so bili predlagani ukrepi proučeni na podlagi petih meril, in sicer uspešnosti⁴⁹, učinkovitosti⁵⁰, skladnosti⁵¹, dodane vrednosti EU⁵² in ustreznosti⁵³. Ocena dodane vrednosti EU, ustreznosti in skladnosti je bila opravljena za predlagano zakonodajno pobudo kot celoto, medtem ko sta bili uspešnost in učinkovitost ocenjeni po tematskih sklopih, pri tem pa so bili proučeni posamezni ukrepi. Nekaterih ukrepov ni bilo mogoče popolnoma oceniti zaradi omejene razpoložljivosti podatkov ali metodoloških omejitev. To še zlasti velja glede učinkovitosti.

V študiji je bilo ugotovljeno, da bi bila ustrezna rešitev novi direktivi, ki spoštujeta načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. 44 opredeljenih ukrepov se je štela za primerne za vključitev v predloga.

Nekaj držav članic svojim organom za enakost že podeljuje precej obsežen nabor virov in pristojnosti, večina drugih pa le delno izpolnjuje navedene cilje. Potreba po prilagoditvi in

⁴⁸ Pooblastila, pristojnosti, dostop, sodelovanje, raziskave, zbiranje podatkov, spremljanje, izvrševanje, neodvisnost, viri in struktura.

⁴⁹ Pri analizi učinkovitosti se upošteva, v kolikšni meri naj bi predlagani ukrep prispeval k napredku pri doseganju ciljev, opredeljenih v intervencijski logiki.

⁵⁰ Pri analizi učinkovitosti se oceni razmerje med viri, uporabljenimi za predlagani ukrep, in pričakovanimi spremembami, ki naj bi jih povzročil.

⁵¹ Analiza skladnosti se osredotoča na to, kako dobro naj bi predlagani ukrep deloval v povezavi z drugimi instrumenti EU ter mednarodnimi in nacionalnimi instrumenti.

⁵² Pri analizi dodane vrednosti EU se prouči, katere spremembe bi predlagani ukrep sprožil, ki bi presegle bodisi to, kar bi bilo razumno pričakovati od deležnikov samih, bodisi stanje v primeru neukrepanja.

⁵³ Pri analizi ustreznosti se prouči, ali je predlagani ukrep ustrezen odziv na potrebe.

obseg prilagoditve, ki izhaja iz novih pravil EU, bi se zato za vsak ukrep politike razlikovala glede na značilnosti organa (ali organov) za enakost v posamezni državi članici⁵⁴.

Drugo strokovno znanje in analize

Komisija je uporabila tudi informacije, zbrane med pripravo delovnega dokumenta služb Komisije o izvajanju priporočila Komisije o standardih za organe za enakost, objavljenega 19. marca 2021⁵⁵. Te so vključevale prejete prispevke in že obstoječe informacije držav članic, Evropske mreže organov za enakost (Equinet), Agencije EU za temeljne pravice (FRA), Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI), organov za enakost, civilne družbe in Evropske mreže pravnih strokovnjakov za enakost spolov in nediskriminacijo. Upoštevale so se tudi dobre prakse, izmenjane na seminarju za izmenjavo dobrih praks, ki sta ga junija 2019 skupaj organizirali Komisija in švedska vlada.

Komisija je kot dokaze v podporo analitičnemu dokumentu uporabila tudi dodatne obstoječe vire Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE) in Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice (ENNHRI).

Komisija je upoštevala tudi ugotovitve študije o morebitnih vrzelih v pravnem varstvu pred diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, ki je bila izvedena v skladu z akcijskim načrtom za boj proti rasizmu. V študiji so bile proučene morebitne vrzeli v mehanizmih zaščite, določenih v direktivi o rasni enakosti, vključno z vlogo organov za enakost.

Študija je potrdila, da se organi za enakost dojemajo kot (zelo) pomemben zaščitni mehanizem v boju proti diskriminaciji. Anketiranci v ciljno usmerjeni anketi, izvedeni v okviru študije, so to ugotovitev potrdili. Ugotovljeno je bilo, da bi lahko organi za enakost glede na svoje pristojnosti, zlasti če bi te bile okrepljene, povečali učinkovitost drugih zaščitnih mehanizmov. Zaščitni mehanizmi, ki lahko prispevajo k preprečevanju diskriminacije in zaščiti pred njo, vključujejo poleg vloge organov za enakost tudi določbe o zaščiti pravic in viktimizaciji, sankcijah, pozitivnih ukrepih in dialogu. V študiji so bile ugotovljene nekatere morebitne vrzeli v zvezi s temi obstoječimi mehanizmi (npr. sankcijami in pravicami do obrambe) in mehanizmi/ukrepi, ki bi lahko omogočili uporabo bolj proaktivnih/preventivnih pristopov pri boju proti diskriminaciji (npr. nacionalni akcijski načrti, dolžnosti glede zagotavljanja enakosti, zbiranje podatkov o enakosti). Priporočena je bila večja vloga organov za enakost v zvezi z:

- (a) obveščanjem, ozaveščanjem, usmerjanjem in usposabljanjem,
- (b) varstvom pravic, vključno s preiskovalnimi pooblastili in procesno sposobnostjo, alternativnim reševanjem sporov in sankcijami,
- (c) uporabo podatkov o enakosti,
- (d) dialogom in sodelovanjem ter
- (e) pozitivnimi ukrepi/dolžnostmi glede zagotavljanja enakosti⁵⁶.

⁵⁴ Več informacij o stanju v posameznih državah članicah je v Prilogi 4 k analitičnemu dokumentu.

⁵⁵ SWD(2021) 63 final.

⁵⁶ Dolžnosti glede zagotavljanja enakosti so obveznost javnih in/ali zasebnih subjektov, da preučijo ali razmislijo o tem, kako bodo njihove politike ali odločitve vplivale na ljudi, ki so zaščiteni z zakonodajo o enakem obravnavanju.

- **Posvetovanja z deležniki**

Pri pripravi te zakonodajne pobude so bile izvedene številne posvetovalne dejavnosti. Deležniki močno podpirajo nove ukrepe EU na tem področju.

V odprtem javnem posvetovanju je sodelovalo skupno 182 anketirancev. Pogodbeni izvajalec je opravil približno 100 razgovorov in prejel 84 odgovorov na specializirane spletne ankete. Skupno 239 deležnikov si je na treh delavnicah in zaključni konferenci izmenjalo zamisli o ključnih temah in možnih ukrepih. Ob tem je Komisija organizirala štiri sestanke za obveščanje predstavnikov držav članic in posvetovanje z njimi. Organizirane so bile tudi redne predstavitve deležnikov.

Te dejavnosti so bile namenjene zelo širokemu krogu deležnikov, da bi se dosegli vsi deležniki in da bi se zbrali njihovi prispevki in mnenja. Med drugim so bila opravljena posvetovanja z naslednjimi deležniki: vsemi organi za enakost, mrežo Equinet, FRA in EIGE, predstavniki vseh držav članic na ravni ministrstev, ključnimi akademiki in strokovnjaki s področja boja proti diskriminaciji, organizacijami civilne družbe, socialnimi partnerji, vključno s predstavniki delodajalcev na ravni EU, ter prebivalci EU (državljeni EU in državljani tretjih držav).

Komisarka Helena Dalli je 24. maja 2022 z mladimi aktivisti na področju enakosti organizirala dialog o mladinski politiki z naslovom „Organi za enakost, ki delujejo v dobro nas vseh“. Dogodek je bil organiziran v okviru evropskega leta mladih 2022, njegov cilj pa je bil dodatno razširiti dejavnosti posvetovanja pred tem predlogom. Udeleženci so potrdili, da bi se le malo mladih obrnilo na organ za enakost, če bi jim bile kršene pravice. Vztrajali so pri tem, da je treba okrepiti sodelovanje med organi za enakost in mladinskimi organizacijami, tudi na lokalni ravni.

Predlog za sprejetje novih pravil EU za reševanje navedenih vprašanj je bil v dejavnostih posvetovanja deležen velike podpore. 97,2 % anketirancev v odprtem javnem posvetovanju je na primer menilo, da je ustanovitev močnih in učinkovitih organov za enakost (zelo) pomembna. Deležniki so podprli pravila EU o:

- neodvisnosti (vključno s preglednim in na sposobnostih temelječim izborom vodstva ter proračunsko neodvisnostjo),
- zadostnih virih (človeških in finančnih virih ter ustreznih prostorih),
- vključitvi vseh podlag in področij diskriminacije, ki jih zajemajo direktive o enakosti,
- enostavni vložitvi pritožb in dostopnosti,
- procesni sposobnosti in preiskovalnih pooblastilih za vse organe za enakost,
- izvrševanju zavezujočih odločitev organov za enakost in možnosti naložitve sankcij,
- ozaveščanju o obstoju organov za enakost med splošnim prebivalstvom in v skupinah, ki jim grozi diskriminacija,
- spodbujanju enakosti in preprečevanju diskriminacije,
- zbiranju podatkov s strani organov za enakost o njihovih dejavnostih in dostopu do podatkov o enakosti, ki jih zbirajo drugi javni in zasebni subjekti, za pripravo rednih poročil, ter

- usklajevanju in sodelovanju z javnimi organi, deležniki (npr. organizacijami civilne družbe in socialnimi partnerji) ter mednarodnimi organi/organi EU.

Deležniki so podprli najbolj ambiciozne možnosti na zgoraj navedenih področjih. Velika večina deležnikov meni, da bi morala prihodnja zakonodaja določati, da so države članice odgovorne za vzpostavitev pogojev, ki organom za enakost omogočajo, da v celoti opravljajo svojo vlogo, saj organi za enakost ne morejo učinkovito uresničiti svojih ciljev brez ustreznih sredstev in pristojnosti.

Hkrati so poudarili, da bi bilo treba pri sprejetju okrepljenih zavezujočih minimalnih standardov za organe za enakost upoštevati raznolikost pravnih tradicij v državah članicah in spoštovati njihovo institucionalno avtonomijo. V zvezi s tem so bili poudarjeni naslednji elementi:

- pristojnost za sprejemanje zavezujočih odločitev (kvazisodna funkcija) ne bi smela biti predpisana za vse organe za enakost; namesto tega bi morale imeti države članice možnost, da se same odločijo, ali bodo organom za enakost podelile pristojnosti za sprejemanje zavezujočih odločitev, oziroma kako bi najbolje zagotovile njihovo učinkovitost,
- v tej fazi se za organe za enakost ne bi smel vzpostaviti centraliziran sistem za akreditacijo z medsebojnimi strokovnimi pregledi; namesto tega bi morale oceno, v kolikšni meri so bili doseženi cilji pobude in ali so države članice izpolnile njene zahteve, omogočiti redno spremljanje, ki ga izvaja Komisija ob upoštevanju seznama kazalnikov,
- pri zagotavljanju, da so storitve organov za enakost na voljo vsem potencialnim žrtvam, je pomembna določena prožnost v zvezi s fizično prisotnostjo organov za enakost na celotnem nacionalnem ozemlju držav članic (npr. države članice bi morale imeti možnost, da to prisotnost organizirajo po svoje, na primer prek fiksne mreže uradov, rednih lokalnih obiskov (potujočih uradov) ali sodelovanja z lokalnimi organizacijami civilne družbe,
- države članice bi morale zagotoviti, da imajo organi za enakost ustrezne pooblastila, pogoje in orodja za izpolnjevanje svojih nalog, ne da bi predpisovale, kako naj jih v posameznem primeru izpolnijo (npr. da bi bili pristojni za ukrepanje na sodišču, ne pa tudi zavezani k temu).

Vsi ti vidiki so bili obravnavani in v tem predlogu upoštevani.

- **Temeljne pravice**

Cilji tega predloga so v skladu z Listino, zlasti členom 21, ki prepoveduje diskriminacijo na vseh podlagah, kot so spol, rasa, narodnost, vera ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolna usmerjenost, in členom 23, ki določa, da „[se mora enakost žensk in moških zagotoviti] na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo“, ter so namenjeni spodbujanju uporabe Listine in zlasti navedenih členov. S členom 26 Listine Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Pobuda Evropski komisiji in njenim agencijam ne povzroča dodatnih stroškov. V podporo spremljanju izvajanja te direktive bi Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Evropski

inštitut za enakost spolov zbirala in analizirala ustrezne podatke. Tovrstna naloga je že zajeta v obstoječih pooblastilih Agencije Evropske unije za temeljne pravice⁵⁷ in Evropskega inštituta za enakost spolov⁵⁸ ter se lahko izvaja brez dodatnih sredstev.

5. DRUGI ELEMENTI

• Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja

Države članice morajo to direktivo v svoj pravni red prenesti v 18 mesecih po njenem začetku veljavnosti in Komisiji sporočiti svoje ukrepe za prenos.

Za oceno, kako učinkovito ta pobuda dosega svoje cilje, bodo države članice vsakih pet let poročale o njenem izvajanju, Komisija pa bo sprejela poročilo o izvajanju na podlagi informacij, ki jih bodo posredovale države članice, ter podatkov, ki jih bosta zbrali Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Evropski inštitut za enakost spolov, in sicer v skladu s seznamom kazalnikov, ki ga bo Komisija pripravila v tesnem sodelovanju z agencijama in mrežo Equinet. Komisija namerava ustanoviti strokovno skupino, ki se bo o navedenih kazalnikih posvetovala z državami članicami.

• Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga

Člen 1 – Namen, predmet urejanja in področje uporabe

Ta določba opredeljuje namen, predmet urejanja in področje uporabe te direktive. Pojasnjuje, da se minimalne zahteve, vzpostavljene z direktivo, uporabljajo za organe za enakost v okviru področja uporabe direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Člen 2 – Imenovanje organov za enakost

Ta člen določa, da države članice imenujejo enega ali več organov za enakost za boj proti diskriminaciji v okviru področja uporabe direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Odraža enakovredno določbo iz direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES.

Čeprav so vse države članice do zdaj imenovalе organe za enakost, je treba v novi direktivi ohraniti obveznost imenovanja in ustanovitve vsaj enega takega organa, saj bodo sedanje določbe črtane.

Prav tako bodo črtane določbe direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES o pristojnostih ali nalogah organov za enakost. Navedene določbe so bile vključene v to direktivo skupaj z novimi pristojnostmi in nalogami, ki so:

- neodvisnost: člen 3;
- pomoč žrtvam diskriminacije: členi 6 do 9;
- mnenja in priporočila: členi 8, 13 in 14;
- raziskave in poročila: člena 14 in 15;
- sodelovanje: člen 12.

⁵⁷ Člen 4 Uredbe Sveta (ES) št. 168/2007 z dne 15. februarja 2007 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za temeljne pravice (UL L 53, 22.2.2007, str. 1).

⁵⁸ Člen 3 Uredbe (ES) št. 1922/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o ustanovitvi Evropskega inštituta za enakost spolov (UL L 403, 30.12.2006, str. 9).

Člen 3 – Neodvisnost

Neodvisnost je bistvena za pravilno delovanje organov za enakost in izpolnjevanje njihovih nalog.

Ta določba uvaja splošno obveznost neodvisnosti organov za enakost, medtem ko določbe direktiv o enakosti od tovrstnih organov zahtevajo le, da delujejo neodvisno v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

V tej določbi so navedene posebne zahteve, ki prispevajo k tej neodvisnosti oziroma jo zagotavljajo. Nanašajo se na pravno strukturo, odgovornost, proračun, osebje in organizacijske zadeve organov za enakost ter na pravila, ki se uporabljajo za njihovo osebje in vodstvo, da se zagotovita njihova usposobljenost in neodvisnost.

Poleg tega morajo države članice v skladu s to določbo poskrbeti, da notranja struktura organov za enakost slednjim zagotavlja neodvisno izvajanje nalog in pristojnosti. (Notranja) struktura organov za enakost vpliva na njihovo zmožnost, da učinkovito izvajajo svoje pristojnosti in opravljajo svoje naloge. Na primer, sprejemanje odločitev ali izdajanje mnenj o zadevi od organov za enakost zahteva, da delujejo nepristransko, medtem ko se bodo morali pri podpori žrtvam morda postaviti na stran žrtve.

Nekateri organi za enakost so del večjih subjektov z več različnimi pooblastili, kot so nacionalne institucije za človekove pravice ali varuhi človekovih pravic. V teh primerih lahko pride do navzkrižja med temi različnimi pooblastili, tako v smislu virov – zlasti če je bilo pooblastilo za enakost dodano drugim pooblastilom – kot tudi v smislu izvajanja pristojnosti. Primer tega so varuhi človekovih pravic, ki morajo običajno delovati nepristransko, kar pa ni vedno združljivo s pomočjo žrtvam, tudi v zadevah pred sodišči.

Takim napetostim se je mogoče izogniti s sprejetjem ustrezne strukture organa, v okviru katere te pristojnosti in/ali pooblastila izvajajo različni namenski oddelki ali uslužbenci, tj. z vzpostavitvijo strukturnih „požarnih zidov“.

Člen 4 – Viri

Ustrezni viri so osnovni pogoj za učinkovito delovanje organov za enakost in izpolnjevanje njihovih nalog.

Ta določba uvaja splošno obveznost držav članic, da organom za enakost dodelijo zadostne vire, da lahko ti opravljajo vse svoje naloge in učinkovito izvajajo vse svoje pristojnosti. Nadalje opredeljuje naslednje okoliščine in/ali področja, ki jih morajo države članice upoštevati pri določanju finančnih sredstev: vsaka širitev pristojnosti ali nalog, potreba po posebnem strokovnem znanju za uporabo avtomatiziranih sistemov, da se obravnavajo morebitna tveganja diskriminacije, zadostna rezerva za soočanje s stroški sodnih postopkov, ki jih je težko predvideti, in struktura organa za enakost kot dela organa z več različnimi pooblastili.

Člen 5 – Preprečevanje, spodbujanje in ozaveščanje

Boj proti diskriminaciji se začne s sprejetjem potrebnih ukrepov za njeno preprečevanje. Mehanizmi varstva iz obstoječih direktiv o enakosti so v bistvu retroaktivni (uporabijo se po tem, ko se je diskriminacija zgodila), individualizirani in osredotočeni na žrtve. V direktivah

ni celovitih preventivnih mehanizmov, preprečevanje pa ni bilo izrecno opredeljeno kot del nalog prvotnih organov za enakost.

Kar zadeva spodbujanje enakega obravnavanja, so bili organi za enakost najprej imenovani „organi za spodbujanje enakega obravnavanja“ (Direktiva 2000/43/ES), v poznejših direktivah o enakosti pa organi za „analiziranje, spremljanje in podpiranje enakega obravnavanja“. Njihova vloga pri spodbujanju enakega obravnavanja je bila zato v direktivah vedno očitna, vendar ni bila nikoli izrecno opredeljena.

Ta določba zdaj pojasnjuje vlogo organov za enakost pri spodbujanju enakega obravnavanja in preprečevanju diskriminacije, ki sta tesno povezana. V tej direktivi so organi za enakost vzpostavljeni kot javni subjekti, ki so odgovorni za spodbujanje ozaveščenosti ter krepitev zmogljivosti javnih in zasebnih subjektov za obravnavanje vprašanj, povezanih z enakim obravnavanjem, s ciljem preprečevanja pojavljanja ali ponavljanja diskriminacije.

Namen te določbe je tudi zagotoviti, da države članice sprejmejo strategijo za izboljšanje nizke ravni ozaveščenosti o pravicah, ki izhajajo iz načela enakosti, in o storitvah, ki jih zagotavljajo organi za enakost, pri čemer bi morale biti v taki strategiji upoštevane posebne značilnosti različnih ciljnih skupin.

Člen 6 – Pomoč žrtvam

V skladu s to določbo morajo organi za enakost ob prejemu pritožb žrtvam pomagati tako, da jim zagotovijo relevantne in ciljno usmerjene informacije o pravnem okviru, razpoložljivih pravnih sredstvih, storitvah, ki jih ponuja organ za enakost, veljavnih pravilih o zaupnosti, varstvu osebnih podatkov in možnostih za pridobitev psihološke podpore (čeprav organi za enakost sami niso odgovorni za zagotavljanje take podpore).

Organi za enakost lahko zbirajo informacije, ki jih prostovoljno predložijo udeležene strani. Za vse pritožbe morajo izdati predhodno oceno ter pritožnika obvestiti o svoji oceni in o nadaljnjih ukrepih, ki jih predlagajo. Glede na oceno zadeve lahko izberejo in pritožniku predlagajo nadaljnje ukrepe v skladu s členi 7, 8 in 9.

Člen 7 – Sporazumno reševanje sporov

Ta člen od držav članic zahteva, da zagotovijo možnost sporazumnega reševanja sporov pod vodstvom samega organa za enakost ali drugega ustreznega obstoječega subjekta, pri čemer se morajo vse stranke strinjati, da sodelujejo v takem postopku. Državam članicam prepušča, da v skladu z nacionalno zakonodajo določijo podrobna pravila tega postopka.

Člen 8 – Mnenja in odločitve

Ta določba organom za enakost omogoča, da na podlagi pritožbe ali na lastno pobudo preiščejo morebitne primere diskriminacije in izdajo obrazloženo (nezavezujoče) mnenje ali obrazloženo (zavezujočo) odločitev. Če že imajo dovolj informacij, ki so jih prostovoljno predložile udeležene strani, lahko tako mnenje oziroma odločitev izdajo brez zahteve po dodatnih informacijah. Vse stranke bi morale imeti ustrezne procesne pravice, vključno s pravico do zaslišanja.

Do zdaj so bili organi za enakost pristojni za pripravo priporočil glede vseh vprašanj, povezanih z diskriminacijo. Izraz „priporočilo“ je v tej direktivi ohranjen in se nanaša na priporočila za politiko iz členov 13, 14 in 15. Nekateri organi za enakost so to pristojnost

uporabljali tudi za pripravo „priporočil“ v zvezi s posameznimi primeri. Za razlikovanje teh dveh primerov se v tej direktivi za pristojnost organov za enakost, da izdajo ugotovitve v posameznih primerih, uporablja izraz „mnenje“. Ta mnenja niso pravno zavezujoča.

Nekateri organi za enakost so v skladu z nacionalnimi pravili pristojni za sprejemanje zavezujočih odločitev, če tako določijo države članice. Čeprav ni namen te direktive, da se ta pristojnost podeli vsem organom za enakost v vseh državah članicah, pa obravnava primere, v katerih imajo organi za enakost takšna pooblastila v skladu z nacionalnimi pravili, ter si prizadeva zagotavljati izvrševanje zavezujočih odločitev.

V primerih ugotovljene diskriminacije je izdajanje mnenj in odločitev sredstvo za odpravo diskriminacije, pa tudi priložnost za preprečitev nadaljnjih podobnih primerov. Kadar je to ustrezno, morajo organi za enakost v svoja mnenja in odločitve poleg konkretnih korektivnih ukrepov vključiti tudi preventivne ukrepe.

Za spodbujanje in spremljanje izvajanja mnenj ali odločitev morajo države članice vzpostaviti ustrezne mehanizme za spremljanje mnenj, kot so obveznosti zagotavljanja povratnih informacij, in za izvrševanje odločitev.

Člen 9 – Sodni postopki

Ta člen podeljuje organom za enakost procesno sposobnost, da se zagotovi spoštovanje načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Procesna sposobnost organom za enakost omogoča, da konkretno podprejo žrtve pri dostopu do sodnega varstva, pa tudi da prek strateških pravnih postopkov spodbujajo pravno razlago pravil in družbene spremembe. V zvezi s tem je še posebej pomembno, da lahko organi za enakost delujejo v svojem imenu, v javnem interesu, v primerih, ko žrtev ni bila določena, ter v podporo žrtvam ali v njihovem imenu. Nazadnje, možnost, da organi za enakost sodiščem predložijo ustna ali pisna stališča (npr. *amicus curiae*), koristno dopolnjuje to procesno sposobnost, saj od organov za enakost terja manjši vložek virov, jim pa še vedno omogoča, da svoje strokovno mnenje predložijo sodiščem.

S to določbo se tudi zagotavlja, da pravice organov za enakost do opravljanja procesnih dejanj v sodnih postopkih spoštujejo načeli poštenega sojenja in enakosti orožij. Organ za enakost v postopku ne bo smel predložiti dokazov, ki jih je bil domnevni kršitelj ali katera koli tretja oseba zakonsko dolžna predložiti v predhodnih preiskavah v isti zadevi. To ne bo veljalo, kadar organ za enakost nastopa kot stranka v postopku za izvršitev ali sodni nadzor lastne odločitve ali kot *amicus curiae*.

Člen 10 – Postopkovna jamstva

V zvezi s postopki iz členov 6 do 9 je treba določiti ustrezna postopkovna jamstva za vpletene fizične in pravne osebe glede pravice do obrambe, zaupnosti in sodnega nadzora. Države članice so odgovorne za opredelitev teh jamstev v skladu z nacionalnimi pravili.

Člen 11 – Dostop, dostopnost in primerna prilagoditev

Za zagotavljanje pomoči vsem žrtvam diskriminacije je bistveno, da so organi za enakost brez ovir dostopni vsem in da pritožnikom zagotavljajo brezplačne storitve na celotnem ozemlju držav članic, tudi na podeželskih in oddaljenih območjih. Ta določba zahteva tudi dostopnost vseh storitev in zagotavljanje primerne prilagoditve za invalide.

Člen 12 – Sodelovanje

Sodelovanje z drugimi javnimi in zasebnimi subjekti je bistveno za spodbujanje enakega obravnavanja in nediskriminacije, za samo delo organov za enakost in za usklajevanje njihovega delovanja z delovanjem drugih subjektov.

Člen 13 – Posvetovanje

Namen te določbe je zagotoviti, da se vlada in druge javne institucije redno posvetujejo z organi za enakost o javnih politikah, ki vključujejo vprašanja enakosti in nediskriminacije, in sicer na podlagi preglednih postopkov, ki omogočajo pravočasno posvetovanje. Organom za enakost omogoča tudi, da pripravijo priporočila o takih javnih politikah, kar je pristojnost, ki jo imajo ti organi vse od njihove ustanovitve v skladu s pravom EU. Ta določba tako prispeva h krepitvi vloge javnih organov kot javnih strokovnjakov na področju enakega obravnavanja.

Člen 14 – Zbiranje podatkov in dostop do podatkov o enakosti

Ta določba določa (i) obveznost organov za enakost, da zbirajo podatke o svojih dejavnostih, (ii) pristojnost za izvajanje raziskav, (iii) pooblastilo za dostop do statističnih podatkov, ki jih zbirajo drugi javni ali zasebni subjekti, in njihovo obdelavo ter (iv) možnost koordinacijske vloge pri zbiranju podatkov o enakosti s strani drugih javnih ali zasebnih subjektov. Organi za enakost bodo tako prispevali k zbiranju podatkov o enakosti, ki bodo podlaga za njihova poročila in poročilo Komisije o spremljanju iz člena 16 ter vir za javno ozaveščenost o enakem obravnavanju in diskriminaciji v državah članicah.

Poleg tega ta določba zagotavlja, da lahko organi za enakost pripravijo priporočila za zbiranje podatkov o enakosti v državah članicah. Zbiranje podatkov o enakosti je ključnega pomena za ozaveščanje ljudi, kvantifikacijo diskriminacije, prikaz trendov v posameznem obdobju, dokazovanje obstoja diskriminacije, ocenjevanje izvajanja zakonodaje o enakosti, dokazovanje potrebe po pozitivnih ukrepih in prispevanje k oblikovanju politik na podlagi dokazov.

Člen 15 – Poročila in strateško načrtovanje

Cilj te določbe je zagotoviti, da organi za enakost redno načrtujejo svoje delo in javno poročajo o njem kot tudi o stanju na področju enakega obravnavanja in nediskriminacije. Organi za enakost bodo z objavljanjem podatkov o svojih dejavnostih, številu prejetih pritožb (po posameznih podlagah za diskriminacijo in področjih) ter na splošno o diskriminaciji v državah članicah spodbujali javno ozaveščenost o diskriminaciji in svojem delu.

To znanje jim bo v pomoč pri sprejemanju informiranih odločitev o prihodnji organizaciji dela, prednostnih nalogah v naslednjih letih in o tem, kako lahko najboljše razporedijo svoje vire.

Člen 16 – Spremljanje

V skladu s to določbo bo Komisija določila seznam skupnih kazalnikov, ki bodo služili za spremljanje izvajanja te direktive in pripravo poročila o njeni uporabi. Komisija se lahko pri pripravi kazalnikov posvetuje z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice in Evropskim inštitutom za enakost spolov. Seznam kazalnikov bo zajemal vire, neodvisno delovanje, dejavnosti in učinkovitost organov za enakost ter vse spremembe njihovih pooblastil, pristojnosti ali strukture. Z državami članicami in zainteresiranimi stranmi bi se posvetovalo

tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, upoštevali pa se bodo tudi kazalniki, ki jih je razvila mreža Equinet.

Ta člen uvaja tudi obveznost držav članic, da na podlagi zgoraj navedenih kazalnikov Komisiji vsakih pet let sporočijo vse ustrezne informacije v zvezi z izvajanjem te direktive, kar bo Komisiji omogočilo, da pregleda izvajanje direktive in pripravi poročilo o njenem izvajanju.

Člen 17 – Minimalne zahteve

To je standardna določba o prepovedi poslabšanja položaja. Pomembna je za države članice, ki so že sprejele ali nameravajo sprejeti zakonodajo, ki zagotavlja višjo raven varstva od te, ki jo zagotavlja direktiva. Določa, da se pogoji, ki so v državah članicah že vzpostavljeni za delovanje organov za enakost, pri izvajanju te direktive ne bi smeli poslabšati.

Člen 18 – Obdelava osebnih podatkov

Vse osebne podatke, ki jih organi za enakost zberejo z namenom izpolnjevanja svojih nalog, na primer pri obravnavi pritožbe, bi bilo treba obdelovati v skladu s splošno uredbo o varstvu podatkov⁵⁹. Ta člen določa, da lahko organi za enakost zbirajo osebne podatke le, kadar je to potrebno za izpolnitev naloge iz te direktive. Kadar morajo organi za enakost pri opravljanju ene od svojih nalog obdelovati občutljive osebne podatke, bi bilo treba sprejeti dodatne zaščitne ukrepe.

Člen 19 – Črtanje veljavnih določb o organih za enakost

Ta člen spreminja direktivi 2000/43/ES in 2004/113/ES, in sicer določa črtanje obstoječih določb o organih za enakost ter to, da se vsa sklicevanja na črtane določbe štejejo za sklicevanja na to direktivo.

Člen 21 nadalje določa datum začetka veljavnosti tega člena, da se prepreči vrzel v delovanju organov za enakost.

Člen 20 – Prenos

Ta člen določa najdaljše obdobje, ki ga imajo države članice na voljo, da direktivo učinkovito prenesejo v nacionalno pravo in Komisiji sporočijo zadevna besedila. Za ta namen se določi obdobje 18 mesecev od začetka veljavnosti te direktive.

Člen 21 – Začetek veljavnosti

To je standardna določba, ki navaja, da bo direktiva začela veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije. Zagotavlja tudi, da bodo sedanje določbe o organih za enakost veljale do začetka uporabe novih določb.

Člen 22 – Naslovniki

To je standardna določba o naslovnikih, ki pojasnjuje, da je direktiva naslovljena na države članice.

⁵⁹ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

Predlog

DIREKTIVA SVETA

o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o črtanju člena 13 Direktive 2000/43/ES in člena 12 Direktive 2004/113/ES

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 19(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta¹,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij³,

ob upoštevanju mnenja Evropskega nadzornika za varstvo podatkov⁴,

v skladu s posebnim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) V Pogodbah in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah sta pravica do enakosti in prepoved diskriminacije priznani kot bistveni vrednoti Unije⁵, Unija pa je že sprejela več direktiv o prepovedi diskriminacije.
- (2) V skladu s členom 19(1) PDEU lahko Svet brez poseganja v druge določbe Pogodb in v mejah pristojnosti Unije po posebnem zakonodajnem postopku in po odobritvi Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.
- (3) Namen te direktive je določiti minimalne zahteve za delovanje organov za enakost, da se s povečanjem njihove učinkovitosti in zagotovitvijo njihove neodvisnosti okrepi

¹ UL C , , str. .

² UL C , , str. .

³ UL C , , str. .

⁴ UL C , , str. .

⁵ Člena 2 in 3 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), člena 8 in 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter člena 21, 23 in 26 Listine.

uporaba načela enakega obravnavanja, kot izhaja iz direktiv Sveta 79/7/EGS⁶, 2000/43/ES⁷, 2000/78/ES⁸ in 2004/113/ES⁹.

- (4) Direktiva 79/7/EGS prepoveduje diskriminacijo na podlagi spola v zadevah socialne varnosti.
- (5) Direktiva 2000/43/ES prepoveduje diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti.
- (6) Direktiva 2000/78/ES prepoveduje diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju, delu in poklicnem usposabljanju.
- (7) Direktiva 2004/113/ES prepoveduje diskriminacijo zaradi spola pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi.
- (8) V direktivah 2000/43/ES in 2004/113/ES je določeno, da morajo države članice imenovati enega ali več organov za spodbujanje enakega obravnavanja ter tudi za analiziranje, spremljanje in podpiranje enakega obravnavanja vseh oseb brez diskriminacije na podlagah, ki jih zajemata zadevni direktivi (v nadaljnjem besedilu: organi za enakost). Poleg tega morajo države članice v skladu z navedenima direktivama zagotoviti, da pristojnosti teh organov vključujejo zagotavljanje neodvisne pomoči žrtvam, izvajanje neodvisnih raziskav v zvezi z diskriminacijo, objavljanje neodvisnih poročil in oblikovanje priporočil o vseh vprašanih v zvezi s tako diskriminacijo.
- (9) Direktivi 2006/54/ES¹⁰ in 2010/41/EU¹¹ Evropskega parlamenta in Sveta prav tako določata imenovanje organov za enakost.
- (10) Vse države članice so ustanovile organe za enakost v skladu z direktivama 2000/43/ES in 2004/113/ES. Vzpostavljen je bil raznolik sistem organov za enakost in razvile so se dobre prakse. Vendar se številni organi za enakost soočajo z izzivi, zlasti kar zadeva vire, neodvisnost in pristojnosti, ki jih potrebujejo za opravljanje svojih nalog¹².
- (11) Direktivi 2000/43/ES in 2004/113/ES puščata državam članicam široko polje proste presoje glede strukture in delovanja organov za enakost. Ti organi se tako z vidika svojih pooblastil, pristojnosti, strukture, virov in operativnega delovanja precej razlikujejo med državami članicami. Posledično se tudi varstvo pred diskriminacijo razlikuje po posameznih državah članicah.

⁶ Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL L 6, 10.1.1979, str. 24).

⁷ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).

⁸ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, 2.12.2000, str. 16).

⁹ Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37).

¹⁰ Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L 204, 26.7.2006, str. 23).

¹¹ Direktiva 2010/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost, in o razveljavitvi Direktive Sveta 86/613/EGS (UL L 180, 15.7.2010, str. 1).

¹² Glej podrobno analizo v dokumentu SWD(2021) 63 final z naslovom „Equality bodies and the implementation of the Commission Recommendation on standards for equality bodies“ (Organi za enakost in izvajanje priporočila Komisije o standardih za organe za enakost).

- (12) Čeprav direktivi 79/7/EGS in 2000/78/ES od držav članic ne zahtevata, da za obravnavanje zadev, ki jih zajemata, imenujejo organe za enakost, so organi za enakost v večini držav članic pristojni tudi za te zadeve, kadar tako določa nacionalna zakonodaja. Vendar v vseh državah članicah ni tako, zaradi česar so v Uniji v zvezi z zadevami, ki jih urejata navedeni direktivi, vzpostavljene različne ravni varstva pred diskriminacijo.
- (13) Da bodo lahko organi za enakost učinkovito prispevali k izvrševanju direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES v smislu spodbujanja enakega obravnavanja, preprečevanja diskriminacije in nudenja pomoči vsem diskriminiranim posameznikom in skupinam pri dostopu do pravnega varstva po vsej Uniji, je treba sprejeti zavezujoče minimalne standarde za delovanje teh organov in njihova pooblastila razširiti na zadeve, zajete z direktivama 79/7/EGS in 2000/78/ES. Novi standardi bi morali odražati izkušnje, pridobljene z uporabo Priporočila Komisije 2018/951¹³, ter se opirati na nekatere njegove določbe in po potrebi določati nova pravila. Črpati bi morali tudi iz drugih ustreznih instrumentov, kot so Splošno politično priporočilo št. 2¹⁴ o organih za enakost, ki ga je sprejela Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI), ter Pariška načela¹⁵, ki so jih sprejeli Združeni narodi in se uporabljajo za nacionalne institucije za človekove pravice.
- (14) Enaki zavezujoči minimalni standardi za delovanje organov za enakost v zvezi z zadevami, ki jih zajemata direktivi 2006/54/ES in 2010/41/EU, so določeni v Direktivi (EU) .../... [o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja ter enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o črtanju člena 20 Direktive 2006/54/ES in člena 11 Direktive 2010/41/EU]¹⁶.
- (15) Ta direktiva bi se morala uporabljati za ukrepanje organov za enakost v zvezi z zadevami, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Standardi bi se morali nanašati le na delovanje organov za enakost in ne bi smeli širiti stvarnega ali osebnega področja uporabe navedenih direktiv.
- (16) Pri spodbujanju enakega obravnavanja, preprečevanju diskriminacije in pomoči žrtvam diskriminacije bi morali organi za enakost posebno pozornost nameniti diskriminaciji na različnih podlagah, ki jo prepovedujejo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.
- (17) Organi za enakost lahko učinkovito opravljajo svojo vlogo le, če lahko delujejo popolnoma neodvisno, brez vsakega zunanega vplivanja. Države članice bi zato morale upoštevati vrsto meril, ki prispevajo k neodvisnosti organov za enakost. Organi za enakost ne bi smeli biti organizirani kot del ministrstva ali organa, ki sprejema navodila neposredno od vlade. Vsak uslužbenec ali oseba, ki zaseda vodstveni položaj – na primer kot član odbora, ki upravlja organ za enakost, vodja organa za enakost ali njegov namestnik ali vršilec dolžnosti – bi moral biti neodvisen, ustrezno usposobljen za svoje delovno mesto in izbran s preglednim postopkom. Organom za enakost bi moralo biti omogočeno, da upravljajo svoj proračun in vire, vključno z izbiro in upravljanjem osebja, ter da določijo svoje prednostne naloge.

¹³ Priporočilo Komisije (EU) 2018/951 z dne 22. junija 2018 o standardih za organe za enakost (UL L 167, 4.7.2018, str. 28).

¹⁴ Revidirano Splošno politično priporočilo ECRI št. 2 o organih za enakost v boju proti rasizmu in nestrpnosti na nacionalni ravni – sprejeto 13. junija 1997 in revidirano 7. decembra 2017.

¹⁵ Načela v zvezi s statusom nacionalnih institucij, sprejeta z Resolucijo Generalne skupščine 48/134 z dne 20. decembra 1993.

¹⁶ COM(2022) 688.

- (18) Da bi lahko organi za enakost izvajali vse svoje pristojnosti in izpolnjevali vse svoje naloge, bi morale države članice zagotoviti, da notranja struktura teh organov omogoča neodvisno izvajanje njihovih različnih pristojnosti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti primerom, ko se od organov zahtevata tako nepristranskost kot zagotavljanje podpore žrtvam. To je zlasti pomembno, kadar je organ za enakost pristojen za sprejemanje zavezujočih odločitev, zaradi česar se zahteva njegova nepristranskost, ali je del organa z več pooblastili, kadar eno od teh pooblastil zahteva nepristranskost. Z notranjo strukturo organov za enakost bi bilo treba zagotoviti strogo ločevanje med njihovimi relevantnimi pristojnostmi in nalogami, da bi jih ti organi lahko učinkovito izvajali.
- (19) Pomanjkanje ustreznih virov je ključna ovira za ustrezno izpolnjevanje nalog organov za enakost. Države članice bi morale zato zagotoviti, da organi za enakost prejmejo zadostna sredstva, lahko zaposlijo kvalificirano osebje ter imajo ustrezne prostore in infrastrukturo, da lahko učinkovito opravljajo vse svoje naloge v razumnem času in v rokih, predpisanih z nacionalno zakonodajo. Njihova proračunska sredstva bi morala biti stabilna, razen v primeru širitve pristojnosti, ter bi morala biti načrtovana na večletni osnovi in tem organom omogočati kritje težko predvidljivih stroškov, kot so stroški, povezani s sodnimi postopki. Da bi organi za enakost razpolagali z zadostnimi sredstvi, zmanjšanje njihovega proračuna na primer ne bi smelo biti bistveno večje od povprečnega zmanjšanja sredstev za druge javne subjekte; podobno bi morala biti letna rast njihovega financiranja vsaj vezana na povprečno rast financiranja drugih subjektov. Če se naloge in pooblastila organov za enakost razširijo, bi se morala sorazmerno povečati tudi njihova sredstva.
- (20) Avtomatizirani sistemi, vključno z umetno inteligenco, so koristno orodje za prepoznavanje vzorcev diskriminacije, vendar obstaja tudi tveganje algoritemske diskriminacije. Organi za enakost bi zato morali imeti dostop do kvalificiranega osebja ali služb, ki bi lahko po eni strani za svoje delo uporabljali avtomatizirane sisteme in po drugi strani ocenjevali njihovo skladnost s pravili o nediskriminaciji. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti temu, da se organom za enakost zagotovijo ustrezni digitalni viri, bodisi neposredno bodisi s podizvajalci.
- (21) Organi za enakost imajo skupaj z drugimi akterji ključno vlogo pri preprečevanju diskriminacije in spodbujanju enakosti. Da bi obravnavali strukturne vidike diskriminacije in prispevali k družbenim spremembam, bi morali spodbujati dolžnosti, dobre prakse in pozitivne ukrepe na področju enakosti ter vključevanje načela enakosti v javnih in zasebnih subjektih, ki bi jim morali zagotoviti tudi ustrezno usposabljanje, informacije, svetovanje, usmerjanje in podporo. Komunicirati bi morali z javnimi in zasebnimi subjekti ter skupinami, ki so izpostavljene tveganju diskriminacije, in sodelovati v javni razpravi, da bi se borili proti stereotipom ter ozaveščali o raznolikosti in njenih koristih, kar je ključni steber strategij Unije za enakost.
- (22) Poleg preprečevanja diskriminacije je osrednja naloga organov za enakost zagotavljanje pomoči žrtvam diskriminacije. Ta pomoč bi morala vedno vključevati zagotavljanje ključnih informacij pritožnikom in predhodno oceno njihove pritožbe na podlagi začetnih informacij, ki so jih prostovoljno predložile udeležene strani. Države članice bi morale biti odgovorne za opredelitev pravil, v skladu s katerimi bi organ za enakost izdal to oceno, kot so časovni okvir postopka ali postopkovna jamstva proti ponavljajočim se pritožbam ali zlorabi pritožbe.
- (23) Da bi se vsem žrtvam omogočila pritožba, bi moralo biti mogoče pritožbe vložiti na različne načine. Države članice bi morale ustrezno upoštevati tudi Priporočilo

Komisije 2018/951, v skladu s katerim bi morale biti mogoče pritožbe vložiti v jeziku, ki ga izbere pritožnik in je pogost v državi članici, v kateri ima organ za enakost sedež. Za obravnavo enega od vzrokov za nezadostno prijavljanje, in sicer strahu pred povračilnimi ukrepi, ter brez poseganja v Direktivo (EU) 2019/1937 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije¹⁷, bi bilo treba pričam in žvižgačem ter, kolikor je mogoče, pritožnikom ponuditi zaupnost.

- (24) Da bi se omogočilo hitro in cenovno dostopno izvensodno reševanje sporov, bi morale države članice vpletenim stranem omogočiti, da si prizadevajo za sporazumno rešitev spora pred organom za enakost ali drugim ustreznim obstoječim subjektom. Opredeliti bi morale podrobna pravila za postopek sporazumnega reševanja sporov v skladu z nacionalnim pravom.
- (25) Kadar organi za enakost sumijo, da je prišlo do kršitve načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES ali 2004/113/ES, bi morali imeti možnost ukrepati na podlagi pritožbe ali na lastno pobudo.
- (26) Pri ugotavljanju obstoja diskriminacije so ključni dokazi, s temi pa pogosto razpolaga domnevni kršitelj. Organom za enakost bi bilo zato treba omogočiti dostop do potrebnih informacij za ugotavljanje diskriminacije in sodelovanje z ustreznimi javnimi službami, kot so inšpektorati za delo ali inšpektorati za šolstvo. Države članice bi morale vzpostaviti ustrezen okvir za izvajanje te pristojnosti v skladu z nacionalnimi pravili in postopki.
- (27) Organi za enakost bi morali na podlagi dokazov, ki so jih zbrali bodisi na prostovoljni osnovi bodisi s preiskavo, pritožniku in domnevnemu kršitelju predložiti svojo oceno. Države članice bi morale določiti pravno veljavo te ocene, ki je lahko nezavezujoče mnenje ali zavezujoča izvršljiva odločitev. Tako v nezavezujočem mnenju kot tudi v zavezujoči izvršljivi odločitvi bi morala biti navedena obrazložitev ocene ter po potrebi ukrepi za odpravo vseh ugotovljenih kršitev in preprečevanje nadaljnjih pojavov kršitev. Za zagotovitev učinkovitosti dela organov za enakost bi morale države članice sprejeti ustrezne ukrepe za spremljanje mnenj in izvrševanje odločitev.
- (28) Organi za enakost bi morali imeti možnost, da za promocijo svojega dela in zakonodaje o enakosti objavljajo povzetke svojih mnenj in odločitev, ki ne razkrivajo osebnih podatkov.
- (29) Organi za enakost bi morali imeti pravico opravljati procesna dejanja v sodnih postopkih v civilnopravnih in upravnopravnih zadevah, da bi prispevali k zagotavljanju spoštovanja načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Čeprav bi morale za te sodne postopke veljati nacionalno procesno pravo, vključno z nacionalnimi pravili o dopustnosti tožb, takih pravil in zlasti pogojevanja z legitimnim interesom ni mogoče uporabiti na način, ki bi zmanjšal učinkovitost pravico organov za enakost do ukrepanja. S preiskovalnimi pooblastili in pooblastili za odločanje ter pravico opravljati procesna dejanja v sodnih postopkih, ki so s to direktivo podeljeni organom za enakost, se bo olajšalo praktično izvajanje sedanjih določb direktiv 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES o dokaznem bremenu in pravnem varstvu. Pod pogoji iz te direktive bodo lahko organi za enakost izkazovali „dejstva, na podlagi katerih se lahko domneva, da je prišlo do neposredne ali posredne diskriminacije“, s čimer bodo izpolnjevali pogoje iz člena 8

¹⁷ Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (UL L 305, 26.11.2019, str. 17).

Direktive 2000/43/ES, člena 10 Direktive 2000/78/ES in člena 9 Direktive 2004/113/ES. Njihova podpora bo zato žrtvam olajšala dostop do pravnega varstva.

- (30) Procesno upravičenje organom za enakost dopušča, da nastopajo v imenu žrtev ali v podporo žrtvam ter jim tako omogočijo dostop do pravnega varstva v primerih, ko bi jih od tega odvrnile postopkovne in finančne ovire ali strah pred viktimizacijo. Procesno upravičenje organom za enakost omogoča tudi, da strateško izberejo zadeve, ki jih bodo predložili nacionalnim sodiščem, ter prispevajo k pravilni razlagi in uporabi zakonodaje o enakem obravnavanju.
- (31) Zoper nekatere primere diskriminacije se je težko boriti, ker ni oseb, ki bi začele postopek. Sodišče je v sodbi v zadevi C-54/07 (Feryn)¹⁸, ki jo je organ za enakost predložil v svojem imenu, potrdilo, da je obstoj diskriminacije mogoče ugotoviti tudi brez določljive žrtve. Zato je pomembno, da lahko organi za enakost opravljajo procesna dejanja v svojem imenu, da bi zaščitili javni interes.
- (32) Organi za enakost bi morali imeti tudi možnost, da sodiščem predložijo ustna ali pisna stališča, npr. kot *amicus curiae*, kar je lažji način, da podprejo primere s svojim strokovnim mnenjem.
- (33) Pravice organov za enakost do opravljanja procesnih dejanj v sodnih postopkih morajo spoštovati načeli poštenega sojenja in enakosti orožij. Zato organi za enakost v sodnih postopkih ne bi smeli predlagati dokazov, ki so bili pridobljeni s prejšnjimi preiskavami v isti zadevi in jih je bil domnevni kršitelj ali katera koli tretja oseba zakonsko dolžna predložiti, razen kadar organ za enakost nastopa kot stranka v postopku za izvršitev ali sodni nadzor lastne odločitve ali kot *amicus curiae*.
- (34) Za zagotovitev spoštovanja pravic posameznikov bi morale države članice pristojnosti organov za enakost urediti z ustreznimi postopkovnimi jamstvi in zagotoviti ustrezno zaščito ključnih načel, kot so pravica do obrambe, pravica do sodnega nadzora in pravica do zaupnosti.
- (35) Določbe o pravici organov za enakost do opravljanja procesnih dejanj v sodnih postopkih ne spreminjajo pravic žrtev ter združenj, organizacij ali drugih pravnih subjektov, ki uveljavljajo pravice žrtev in imajo v skladu z merili nacionalnega prava legitimen interes zagotoviti spoštovanje direktiv 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, kakor je določeno v navedenih direktivah.
- (36) Učinkovitost dela organov za enakost je odvisna tudi od tega, ali imajo skupine, ki so izpostavljene tveganju diskriminacije, poln dostop do njihovih storitev. V raziskavi, ki jo je izvedla Agencija Evropske unije za temeljne pravice¹⁹, je 71 % pripadnikov etničnih ali priseljenskih manjšin poročalo, da ne vedo za nobeno organizacijo, ki nudi podporo ali svetovanje žrtvam diskriminacije. Za podporo tega dostopa je ključno, da države članice poskrbijo, da ljudje poznajo svoje pravice ter vedo za obstoj in storitve organov za enakost. To je zlasti pomembno za prikrajšane skupine in skupine, ki morda težje dostopajo do teh informacij, na primer zaradi svojega ekonomskega statusa, invalidnosti, pismenosti ali pomanjkanja dostopa do spletnih orodij.
- (37) Storitve in publikacije organov za enakost bi morale biti vsem enako dostopne. V ta namen bi bilo treba ugotoviti morebitne ovire za dostop do storitev organov za enakost in jih odpraviti. Za pritožnike bi morale biti storitve brezplačne. Države članice bi poleg tega morale zagotoviti, da so storitve organov za enakost na voljo vsem

¹⁸ Sodba z dne 10. julija 2008 v zadevi C-54/07, Feryn, ECLI:EU:C:2008:397.

¹⁹ Raziskava FRA EU-MIDIS II.

potencialnim žrtvam na celotnem ozemlju države, na primer z vzpostavitvijo lokalnih uradov, tudi mobilnih, organizacijo lokalnih kampanj ali sodelovanjem z lokalnimi predstavniki ali organizacijami civilne družbe.

- (38) Unija in vse države članice so pogodbenice Konvencije ZN o pravicah invalidov (UNCRPD)²⁰, ki vključuje obveznost, da se prepove diskriminacija zaradi invalidnosti in da se invalidom zagotovi enako in učinkovito pravno varstvo pred diskriminacijo na kateri koli podlagi. To direktivo bi bilo treba razlagati skladno s Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Za enako in učinkovito pravno varstvo ter dostop invalidov do vseh storitev in dejavnosti organov za enakost je treba zagotoviti dostopnost v skladu z zahtevami iz Direktive (EU) 2019/882 in primerno prilagoditev. Organi za enakost bi morali poskrbeti za fizično in digitalno²¹ dostopnost, in sicer bi morali preprečevati in odpravljati ovire, s katerimi bi se invalidi lahko srečali pri dostopu do njihovih storitev in informacij, ter zagotoviti primerno prilagoditev, pri čemer bi morali po potrebi v posameznem primeru sprejeti ustrezne spremembe in prilagoditve.
- (39) Omogočanje organom za enakost, da se na dolgi rok redno usklajujejo in sodelujejo na različnih ravneh, je ključnega pomena za vzajemno učenje, skladnost in doslednost ter lahko razširi doseg in učinek njihovega dela. Organi za enakost bi morali sodelovati zlasti z drugimi organi za enakost v isti državi članici in v drugih državah članicah – tudi v okviru evropske mreže organov za enakost (Equinet) – ter z javnimi in zasebnimi subjekti na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, na ravni Unije ter na mednarodni ravni, kot so organizacije civilne družbe, organi za varstvo podatkov, sindikati, inšpektorati za delo in šolstvo, organi pregona, agencije, ki so na nacionalni ravni pristojne za varstvo človekovih pravic, organi, ki upravljajo sredstva Unije, nacionalne kontaktne točke za Rome, organi za varstvo potrošnikov ter neodvisni nacionalni mehanizmi za spodbujanje, varstvo in spremljanje Konvencije ZN o pravicah invalidov. Takšno sodelovanje ne bi smelo vključevati izmenjave osebnih podatkov (tj. podatkov o enakosti v obliki, ki omogoča identifikacijo posameznikov).
- (40) Organi za enakost ne morejo v celoti opravljati svoje vloge strokovnjakov na področju enakega obravnavanja, če se med postopkom oblikovanja politik z njimi ne posvetuje dovolj zgodaj o vprašanih v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Zato bi morale države članice s preglednimi postopki zagotoviti, da se posvetovanje s temi organi opravi pravočasno. Prav tako bi morale organom za enakost dovoliti, da pripravijo priporočila in jih objavijo.
- (41) Podatki o enakosti so ključnega pomena za seznanjanje in ozaveščanje ljudi, kvantifikacijo diskriminacije, prikaz trendov v posameznem obdobju, dokazovanje obstoja diskriminacije, ocenjevanje izvajanja zakonodaje o enakosti, dokazovanje potrebe po pozitivnih ukrepih in prispevanje k oblikovanju politik na podlagi dokazov²². Zato bi morali organi za enakost prispevati k razvoju ustreznih podatkov o

²⁰ UL L 23, 27.1.2010, str. 37.

²¹ Glej Direktivo (EU) 2016/2102 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja (UL L 327, 2.12.2016, str. 1) ter povezani izvedbeni sklep.

²² Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the application of Council Directive 2000/43/EC implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin ('the Racial Equality Directive') and of Council Directive 2000/78/EC establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation ('the Employment Equality Directive') (Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi Direktive Sveta 2000/43/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (direktiva o

enakosti, na primer z organizacijo rednih okroglih miz, na katerih sodelujejo vsi relevantni subjekti. Prav tako bi morali zbirati in analizirati podatke o svojih dejavnostih ali izvajati raziskave ter imeti možnost dostopa do in uporabe statističnih informacij, ki jih zberejo drugi javni ali zasebni subjekti – kot so nacionalni statistični uradi, nacionalna sodišča, inšpektorati za delo in šolstvo, sindikati ali organizacije civilne družbe – v zvezi z zadevami, ki so jim zaupane v skladu z direktivami 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Te statistične informacije ne bi smele vsebovati osebnih podatkov.

- (42) Organi za enakost bi morali poleg objave letnega poročila o svojih dejavnostih redno objavljati poročilo s splošno oceno stanja v državah članicah glede primerov diskriminacije, ki spadajo na njihovo področje. To poročilo bi moralo zagotoviti informacije za javne in zasebne subjekte ter služiti kot vodilo za določanje prihodnjih prednostnih nalog organov za enakost. Poročila ne bi smela vsebovati osebnih podatkov.
- (43) Organi za enakost bi morali sprejeti večletni program, v katerem bi določili svojo vizijo za prihodnost in opredelili cilje svoje organizacije. To bi jim moralo omogočiti, da zagotovijo skladnost med različnimi elementi svojega dela skozi čas in da sistemsko vprašanja diskriminacije, ki spadajo na njihovo področje, obravnavajo v okviru dolgoročnega akcijskega načrta.
- (44) Za oceno učinkovitosti te direktive je treba vzpostaviti mehanizem za spremljanje njene uporabe in, poleg spremljanja skladnosti, oceniti njene praktične učinke. Za to spremljanje bi morala biti odgovorna Komisija, ki bi morala redno pripravljati poročila o uporabi direktive. Za zagotovitev enotnih pogojev za izvajanje obveznosti poročanja držav članic v skladu s členom 16(2) o praktičnih učinkih te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za pripravo seznama ustreznih kazalnikov, na podlagi katerih bi bilo treba zbirati podatke. To spremljanje ne bi smelo vključevati obdelave osebnih podatkov.
- (45) V tej direktivi so določene minimalne zahteve, kar državam članicam omogoča, da uvedejo ali ohranijo ugodnejše določbe. Izvajanje te direktive ne bi smelo služiti za utemeljevanje morebitnega nazadovanja v primerjavi s sedanjim stanjem v posameznih državah članicah.
- (46) Ta direktiva nadgrajuje pravila iz direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES z uvedbo okrepljenih standardov za delovanje organov za enakost. Prejšnje določbe o organih za enakost iz člena 13 Direktive 2000/43/ES in člena 12 Direktive 2004/113/ES bi bilo zato treba črtati.
- (47) Namen te direktive je zagotoviti minimalne standarde za delovanje organov za enakost, da se s povečanjem njihove učinkovitosti in zagotovitvijo njihove neodvisnosti okrepi uporaba načela enakega obravnavanja. Ker cilja te direktive države članice ne morejo zadovoljivo doseči in bi ga bilo treba zato doseči na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti, kakor je določeno v navedenem členu, ta direktiva, ki je omejena na določitev minimalnih standardov, ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (48) Vsaka obdelava osebnih podatkov, ki jo na podlagi te direktive izvajajo organi za enakost, bi morala potekati popolnoma v skladu z Uredbo (EU) 2016/679. Države

rasni enakosti) in Direktive Sveta 2000/78/ES o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (direktiva o enakosti pri zaposlovanju) (SWD(2021) 63 final).

članice bi morale zagotoviti, da so naloge organov za enakost jasno zakonsko predpisane v skladu s členom 6(1), točka (e), Uredbe (EU) 2016/679 v povezavi s členom 6(2) in (3) navedene uredbe. Organi za enakost bi morali osebne podatke obdelovati le v obsegu, ki je potreben za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive, katere cilj je uveljavljanje temeljnih pravic in obveznosti, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES. Posameznike, katerih osebni podatki se obdelujejo, bi bilo treba obvestiti o pravicah, ki jih imajo kot posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, vključno s pravnimi sredstvi, ki so jim na voljo na nacionalni ravni.

- (49) Kadar je za izpolnjevanje nalog organov za enakost potrebna obdelava posebnih kategorij osebnih podatkov, in sicer podatkov o rasi ali narodnosti, veri ali prepričanju, invalidnosti ali spolni usmerjenosti, bi morale države članice v skladu s členom 9(2), točka (g), Uredbe (EU) 2016/679 zagotoviti tudi, da nacionalno pravo spoštuje bistvo pravice do varstva podatkov ter določa ustrezne in konkretne ukrepe za zaščito temeljnih pravic in interesov posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki. Takšni zaščitni ukrepi bi morali na primer vključevati notranje politike in ukrepe za zagotavljanje minimizacije podatkov, po možnosti tudi z anonimizacijo osebnih podatkov, ter ukrepe za uporabo psevdonimizacije in šifriranja za osebne podatke, za preprečevanje nepooblaščenega dostopa do osebnih podatkov in njihovega posredovanja ter za zagotovitev, da se osebni podatki ne obdelujejo dlje, kot je potrebno za namene, za katere se obdelujejo.
- (50) V skladu s členom 42(1) Uredbe (EU) 2018/1725 je bilo opravljeno posvetovanje z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov, ki je mnenje podal [datum] –

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Namen, predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta direktiva določa minimalne zahteve za delovanje organov za enakost, da se s povečanjem njihove učinkovitosti in zagotovitvijo njihove neodvisnosti okrepi uporaba načela enakega obravnavanja, kot izhaja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.
2. Obveznosti držav članic in naloge organov za enakost na podlagi te direktive zajemajo pravice in obveznosti, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Člen 2

Imenovanje organov za enakost

Države članice imenujejo enega ali več organov (v nadaljnjem besedilu: organi za enakost) za izvajanje pristojnosti, določenih v tej direktivi.

Organi za enakost so lahko del organa, ki je na nacionalni ravni odgovoren za varstvo človekovih pravic ali varovanje pravic posameznikov.

Člen 3

Neodvisnost

1. Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so organi za enakost pri opravljanju svojih nalog in izvajanju svojih pristojnosti neodvisni in da niso izpostavljeni zunanjemu vplivanju, zlasti kar zadeva njihovo pravno strukturo, odgovornost, proračun, zaposlovanje in organizacijske zadeve.
2. Države članice določijo pregledna pravila in zaščitne ukrepe v zvezi z izbiro, imenovanjem, razrešitvijo in morebitnim nasprotjem interesov osebja organov za enakost, zlasti oseb na vodstvenih položajih, da se zagotovita njihova usposobljenost in neodvisnost.
3. Države članice zagotovijo, da so vzpostavljeni ustrezni zaščitni ukrepi, zlasti v notranji strukturi organov za enakost, da se zagotovi neodvisno izvajanje pristojnosti teh organov, še posebej kadar nekatere pristojnosti zahtevajo nepristranskost, druge pa se osredotočajo na podporo žrtvam.
4. Države članice zagotovijo, da so v notranji strukturi organov, ki imajo več različnih pooblastil, vzpostavljeni ustrezni zaščitni ukrepi za zagotovitev avtonomnega izvajanja pooblastila, ki se nanaša na enakost.

Člen 4

Viri

1. Države članice zagotovijo, da ima vsak organ za enakost na voljo človeške, tehnične in finančne vire, ki jih potrebuje za učinkovito opravljanje vseh svojih nalog in izvajanje vseh svojih pristojnosti v zvezi z vsemi podlagami in na vseh področjih, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, kar velja tudi v primeru širitve pristojnosti, povečanja števila pritožb, večjih stroškov sodnih postopkov in širše uporabe avtomatiziranih sistemov.
2. Kadar so organi za enakost del organa, ki ima več pooblastil, se odstavek 1 uporablja posebej za pooblastilo, ki se nanaša na enakost, ter temu ustrezno podporno osebje in sisteme.

Člen 5

Preprečevanje, spodbujanje in ozaveščanje

Države članice:

- (a) sprejmejo strategijo za ozaveščanje splošnega prebivalstva na celotnem ozemlju države o pravicah iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES ter o obstoju organov za enakost in njihovih storitvah, pri čemer posebno pozornost namenijo posameznikom in skupinam, ki so izpostavljeni tveganju diskriminacije;
- (b) zagotovijo, da organi za enakost sodelujejo pri preprečevanju diskriminacije in spodbujanju enakega obravnavanja ter s sprejetjem strategije opredelijo, kako bodo sodelovali v javnem dialogu, komunicirali s posamezniki in skupinami, ki so izpostavljeni tveganju diskriminacije, zagotavljali usposabljanje in

usmerjanje ter promovirali dolžnosti glede enakosti, vključevanje načela enakosti in pozitivne ukrepe v javnih in zasebnih subjektih.

Države članice in organi za enakost pri tem upoštevajo najustreznejša komunikacijska orodja in oblike komuniciranja za vsako ciljno skupino. Osredotočijo se zlasti na prikrajšane skupine, ki morda težje dostopajo do informacij, na primer zaradi ekonomskega statusa, starosti, invalidnosti, pismenosti, narodnosti, statusa prebivanja ali pomanjkanja dostopa do spletnih orodij.

Člen 6

Pomoč žrtvam

1. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost žrtvam nudijo pomoč, kot je določeno v odstavkih 2 do 4.
2. Organi za enakost lahko prejmejo pritožbe zaradi diskriminacije ustno, pisno in prek spleta.
3. Organi za enakost žrtvam zagotovijo pomoč, tako da jih najprej obvestijo o pravnem okviru, kar vključuje svetovanje glede na njihov posebni položaj, o storitvah, ki jih zagotavljajo, ter s tem povezanih postopkovnih vidikih in o razpoložljivih pravnih sredstvih, vključno z možnostjo predložitve zadeve sodišču.

Organi za enakost žrtve obvestijo tudi o veljavnih pravilih o zaupnosti, varstvu osebnih podatkov in možnostih za pridobitev psihološke ali druge ustrezne podpore od drugih organov ali organizacij.

4. Organi za enakost izdajo predhodno oceno pritožbe na podlagi informacij, ki so jih prostovoljno predložile udeležene strani. Države članice določijo podrobna pravila, v skladu s katerimi bo organ za enakost izdal takšno predhodno oceno.

Organi za enakost obvestijo pritožnike o svoji predhodni oceni in o tem, ali nameravajo zadevo zaključiti ali pa menijo, da obstaja podlaga za nadaljnjo obravnavo pritožbe, med drugim v okviru postopkov iz členov 7, 8 in 9.

Člen 7

Sporazumno reševanje sporov

Organi za enakost lahko strankam ponudijo možnost sporazumnega reševanja spora. Stranke morajo dati soglasje za sodelovanje v tem postopku, ki ga lahko vodi sam organ za enakost ali drug ustreznosti obstoječi subjekt, ki mu lahko organ za enakost predloži svoja stališča. Sodelovanje v takem postopku strankam ne preprečuje uveljavljanja pravice do dostopa do sodnega varstva.

Člen 8

Mnenja in odločitve

1. Države članice zagotovijo, da so organi za enakost, ki na podlagi pritožbe ali na lastno pobudo menijo, da je bilo morda kršeno načelo enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES ali 2004/113/ES, pooblaščen za nadaljnjo preiskavo primera.

2. Države članice določijo okvir, ki organom za enakost omogoča ugotavljanje dejstev.
Ta okvir organom za enakost zagotavlja učinkovite pravice do dostopa do informacij, ki jih potrebujejo za ugotovitev, ali je prišlo do diskriminacije. Določa tudi ustrezne mehanizme za sodelovanje organov za enakost z relevantnimi javnimi organi v ta namen.
3. Države članice lahko določijo tudi, da je domnevni kršitelj ali katera koli tretja oseba zakonsko dolžna predložiti vse informacije in dokumente, ki jih zahtevajo organi za enakost.
4. Države članice zagotovijo, da organi za enakost pisno zabeležijo svojo oceno primera, vključno z ugotovljenimi dejstvi in utemeljenim sklepom glede obstoja diskriminacije. Države članice določijo, ali je taka ocena v obliki nezavezujočega mnenja ali zavezujoče izvršljive odločitve.
Kadar je primerno, mnenja in odločitve vključujejo posebne ukrepe za odpravo vseh ugotovljenih kršitev in preprečevanje nadaljnjih pojavov kršitev. Države članice vzpostavijo ustrezne mehanizme za spremljanje mnenj, kot so obveznosti zagotavljanja povratnih informacij, in za izvrševanje odločitev.
Organi za enakost objavijo povzetke svojih mnenj in odločitev, ki ne razkrivajo osebnih podatkov.

Člen 9

Sodni postopki

1. Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost pravico opravljati procesna dejanja v sodnih postopkih v civilnopравниh in upravnopravnih zadevah v zvezi z izvajanjem načela enakega obravnavanja iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES v skladu z odstavki 2 do 5, brez poseganja v nacionalna pravila o dopustnosti tožb.
2. Pravica do opravljanja procesnih dejanj v sodnih postopkih vključuje:
 - (a) pravico organa za enakost, da nastopa kot stranka v postopku za izvršitev ali sodni nadzor odločitve, ki jo je sprejel v skladu s členom 8(4);
 - (b) pravico organa za enakost, da sodišču predloži stališča kot *amicus curiae*;
 - (c) pravico organa za enakost, da začne postopek v imenu ene ali več žrtev ali v njihovo podporo ali da v takem postopku sodeluje; v tem primeru je potrebna privolitev žrtev.
3. Države članice zagotovijo, da lahko organ za enakost začne sodni postopek v svojem imenu, zlasti za obravnavanje strukturne in sistematične diskriminacije v primerih, ki jih organ za enakost izbere zaradi njihove številčnosti, resnosti ali potrebe po pravni razjasnitvi.
4. Države članice zagotovijo, da organ za enakost razen v primerih iz odstavkov 2(a) in (b) v sodnih postopkih ne predlaga dokazov, ki jih je pridobil z izvajanjem pooblastil v skladu s členom 8(3).
5. Države članice zagotovijo, da se preiskave v skladu s členom 8(2) do (4) ne začnejo ali nadaljujejo, med tem ko v zvezi z isto zadevo teče sodni postopek.

Člen 10

Postopkovna jamstva

Države članice zagotovijo, da so v postopkih iz členov 6, 7, 8 in 9 pravice vpletenih fizičnih in pravnih oseb do obrambe ustrezno zaščitene. Države članice poskrbijo, da organi za enakost zagotavljajo zaupnost pričam in prijaviteljem nepravilnosti ter, kolikor je mogoče, pritožnikom.

Odločitve iz člena 8(4) so predmet sodnega nadzora v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 11

Dostop, dostopnost in primerna prilagoditev

1. Države članice zagotovijo, da so storitve in publikacije organov za enakost vsem enako dostopne ter da ni ovir za vložitev pritožb.
2. Države članice poskrbijo, da organi za enakost pritožnikom brezplačno zagotavljajo vse svoje storitve na celotnem ozemlju države, tudi na podeželskih in oddaljenih območjih.
3. Države članice zagotovijo dostopnost in primerno prilagoditev za invalide, da se jim zagotovi enak dostop do vseh storitev in dejavnosti organov za enakost, vključno s pomočjo žrtvam, obravnavanjem pritožb, mehanizmi za sporazumno reševanje sporov, obveščanjem in objavami ter dejavnostmi preprečevanja diskriminacije, spodbujanja enakega obravnavanja in ozaveščanja.

Člen 12

Sodelovanje

Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost vzpostavljene ustrezne mehanizme, da lahko v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z drugimi organi za enakost v isti državi članici ter z ustreznimi javnimi in zasebnimi subjekti, vključno z organizacijami civilne družbe, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter v drugih državah članicah kot tudi na ravni Unije in mednarodni ravni.

Člen 13

Posvetovanje

Države članice vzpostavijo pregledne postopke, s katerimi zagotovijo, da se vlada in druge javne institucije pravočasno posvetujejo z organi za enakost o zakonodaji, politiki, postopkih, programih in praksah v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Zagotovijo, da imajo organi za enakost pravico dajati priporočila o teh zadevah in jih objaviti ter od zadevnih organov zahtevati povratne informacije.

Člen 14

Zbiranje podatkov in dostop do podatkov o enakosti

1. Države članice zagotovijo, da organi za enakost zbirajo podatke o svojih dejavnostih za pripravo poročil iz člena 15, točki (b) in (c).
Zbrani podatki se razčlenijo po podlagah in področjih, ki jih zajemajo direktive 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, ter v skladu s kazalniki iz člena 16. Zbrani osebni podatki se anonimizirajo, če anonimizacija ni mogoča, pa psevdonimizirajo.
2. Države članice zagotovijo, da imajo organi za enakost dostop do statističnih podatkov v zvezi s pravicami in obveznostmi iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, ki jih zbirajo javni in zasebni subjekti, vključno z javnimi organi, sindikati, podjetji in organizacijami civilne družbe, kadar menijo, da so takšni statistični podatki potrebni za celovito oceno stanja v zvezi z diskriminacijo v državi članici in za pripravo poročila iz člena 15, točka (c).
3. Države članice dovolijo organom za enakost, da za javne in zasebne subjekte, vključno z javnimi organi, sindikati, podjetji in organizacijami civilne družbe, pripravijo priporočila o tem, katere podatke v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz direktiv 79/7/EGS, 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES, je treba zbirati. Države članice organom za enakost dovolijo tudi, da imajo koordinacijsko vlogo pri zbiranju podatkov o enakosti.
4. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost izvajajo neodvisne raziskave v zvezi z diskriminacijo.

Člen 15

Poročila in strateško načrtovanje

Države članice zagotovijo, da organi za enakost:

- (a) sprejmejo večletni program, v katerem določijo svoje prednostne naloge in prihodnje dejavnosti, vključno s strategijo iz člena 5, točka (b);
- (b) pripravijo in javno objavijo letno poročilo o dejavnostih, vključno z letnim proračunom ter kadrovskimi in finančnimi poročili;
- (c) vsaj vsaka štiri leta objavijo poročilo o stanju na področju enake obravnave in diskriminacije v svoji državi članici, ki obravnava morebitna strukturna vprašanja in vključuje priporočila.

Člen 16

Spremljanje

1. Komisija z izvedbenim aktom določi seznam skupnih kazalnikov za merjenje praktičnih učinkov te direktive. Komisija se lahko pri pripravi kazalnikov posvetuje z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice in Evropskim inštitutom za enakost spolov. Navedeni kazalniki zajemajo vire, neodvisno delovanje, dejavnosti in učinkovitost organov za enakost ter razvoj njihovih pooblastil, pristojnosti ali

strukture in zagotavljajo primerljivost, objektivnost in zanesljivost podatkov, zbranih na nacionalni ravni.

2. Države članice do [5 let po datumu prenosa] in nato vsakih pet let Komisiji predložijo vse ustrezne informacije v zvezi z uporabo te direktive, vključno s podatki o njenih praktičnih učinkih, ki so jih zbrale na podlagi kazalnikov iz odstavka 1 tega člena, ter zlasti ob upoštevanju poročil, ki jih pripravijo organi za enakost v skladu s členom 15, točki (b) in (c).
3. Komisija pripravi poročilo o uporabi in praktičnih učinkih te direktive na podlagi informacij iz odstavka 2 in dodatnih ustreznih podatkov, ki sta jih Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Evropski inštitut za enakost spolov zbrala na nacionalni ravni in ravni Unije, zlasti od deležnikov.

Člen 17

Minimalne zahteve

1. Države članice lahko uvedejo ali ohranijo določbe, ki so ugodnejše od minimalnih zahtev iz te direktive.
2. Izvajanje te direktive v nobenem primeru ne sme biti podlaga za znižanje ravni varstva pred diskriminacijo, ki ga države članice že zagotavljajo na področjih, zajetih v tej direktivi.

Člen 18

Obdelava osebnih podatkov

1. Države članice zagotovijo, da lahko organi za enakost zbirajo osebne podatke le, kadar je to potrebno za izpolnitev naloge iz te direktive.
2. Države članice poskrbijo, da organi za enakost pri obdelavi posebnih kategorij osebnih podatkov, in sicer podatkov o rasi ali narodnosti, veri ali prepričanju, invalidnosti ali spolni usmerjenosti, zagotovijo primerne in specifične ukrepe za varstvo temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki.

Člen 19

Člen 13 Direktive 2000/43/ES in člen 12 Direktive 2004/113/ES se črtata.

Sklicevanja na organe za spodbujanje enakega obravnavanja iz navedenih členov se štejejo za sklicevanja na organe za enakost iz člena 2 te direktive.

Člen 20

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do [18 mesecev]. O tem takoj obvestijo Komisijo.
Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 21

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 19 se uporablja od [datum iz člena 20(1)].

Člen 22

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*